

Felles hovedplan for vannforsyning og avløp i Drammensregionen 2010 - 2021

En strategisk temaplan om helhetlig og
bærekraftig vannressursforvaltning

April 2010

- Drammen kommune
- Hurum kommune
- Lier kommune
- Modum kommune
- Nedre Eiker kommune
- Røyken kommune
- Sande kommune
- Svelvik kommune
- Øvre Eiker kommune
- Glitrevannverket IKS

INNHold

Drammensregionen – Norges ledende vannmiljøregion	4
HVORDAN BLIR VI NORGES LEDEDE VANNMILJØREGION	5
PLANENS HOVEDFOKUS OG VIRKEOMRÅDE	6
HOVEDUTFORDRINGER	6
NASJONALE OG LOKALE MILJØMÅL	7
PROSESS OG FORANKRING, VIDERE ARBEIDE	7
Helhetlig og bærekraftig vannressursforvaltning	10
FAKTA OM VANNFORSYNING	11
FAKTA OM VANNMILJØ	13
FAKTA OM AVLØPSHÅNTERING	14
HOVEDUTFORDRING – VANN PÅ AVVEIE	15
AMBISJONER	16
STRATEGIER	17
Risiko og sårbarhet – trygge lokalsamfunn	18
VANNFORSYNING	19
KLIMA, NEDBØR OG FLOM	20
HOVEDUTFORDRING – VANN PÅ AVVEIE	21
AMBISJONER	22
STRATEGIER	22
Vannressursforvaltning og vann- og avløpsgebyr	24
LOKALE GEBYRFORSKRIFTER	24
LOKALE GEBYRMODELLER OG PRISER	25
HOVEDUTFORDRING – ØKT BEVISSTHET OM EGET VANNFORBRUK	28
AMBISJONER	29
STRATEGIER	29
Økonomiske konsekvenser og prognoser	32
VANNFORSYNING	34
AVLØPSHÅNTERING	36
Realisering av hovedplanens ambisjoner og strategier	38
FAGMILJØENE	39
GODT VANN DRAMMENSREGIONEN	40
HOVEDUTFORDRING – KOMPETANSE OG GJENNOMFØRINGSKRAFT	41
AMBISJONER	42
STRATEGIER	42
Politisk behandling - oppsummering	44

Drammensregionen – Norges ledende vannmiljøregion

Våren 2005 sluttet by- og kommunestyrene i de ni samarbeidskommunene seg til et felles ambisjonsnivå for vannmiljøsam arbeidet. Her ble det også vedtatt å videreføre samarbeidet under følgende, felles visjon:

“Vi skal utvikle Drammensregionen til Norges ledende vannmiljøregion”

Som en naturlig konsekvens har kommunene laget en plan, der en betrakter vannforsyning og avløpshåndtering som en del av en helhetlig vannforvaltning. En velfungerende privat og kommunal infrastruktur er i dette bildet et virkemiddel for å ivareta:

- Intensjoner og krav nedfelt i EUs vannressursdirektiv om nedbørfeltorientert vannforvaltning, tilpasset de lokale brukerinteressene.
- Kommunenes felles ambisjoner om bærekraftige og trygge lokalsamfunn, som er nedfelt i de ni kommuneplanene.

HVORDAN BLIR VI NORGES LEDENDE VANNMILJØREGION?

Mange kommuner og regioner i Norge har vannmiljø høyt på dagsorden. Det er derfor en krevende oppgave å skulle bli ledende på dette området, i et land så rikt på ferskvannsressurser at det kunne slukke tørsten på hele verdens befolkning.

En primær forutsetning for å bli ledende er at regionen evner å fremstå som en helhet. Denne planen viser vann- og avløpsvirksomhetenes rolle og oppgaver i denne helheten, som en viktig premisseleverandør i forvaltningen av regionens vannressurser. I planprosessen har vi lagt særlig vekt på å utvikle og forankre felles holdninger, som grunnlag for å formulere omforente ambisjoner og strategier.

PLANENS HOVEDFOKUS OG VIRKEOMRÅDE

Planen har to hovedfokusområder:

Vann og avløpstjenestens rolle i forhold til lokale vannmiljø- og brukerinteresser.

De lokale brukerinteressene som særlig er vektlagt i denne planen er:

- Tilgangen til rent drikkevann fra overflatevann og grunnvann, både fra kommunale og private vannforsyningsanlegg
- Jordvanningsinteresser
- Badevannskvalitet ved tilrettelagte badeplasser

Vann og avløpstjenestens rolle i forhold til trygge lokalsamfunn

Det er av vital betydning for folkehelsen og for sikring av materielle verdier at vi har tilstrekkelig tilgang på rent drikkevann til innbyggerne og på arbeidsplassene, og sløkkevann til brannvesenet. Likeledes er det viktig at kloakken ledes vekk på en trygg måte, uten skade for helse og miljø, samt at vi har en infrastruktur som tåler flom og ekstremnedbør, uten at store materielle verdier blir ødelagt.

Planen har derfor blitt utradisjonell i sin form, men funksjonell som verktøy for å ivareta bl.a.:

- Intensjoner og krav nedfelt i EUs vannressursdirektiv om nedbørfeltorientert vannforvaltning, tilpasset brukerinteressene
- Kommunens felles ambisjoner om bærekraftige og trygge lokalsamfunn, nedfelt i de ni kommuneplanene

Denne planen tar utgangspunkt i kommunenes ansvar for en helhetlig og bærekraftig vannressursforvaltning, men avgrenset av det ansvar som naturlig tilfaller kommunene som infrastruktureiere og forvaltere av drikkevannskilder, transportsystem for rent vann, overvann og avløpsvann, samt renseanleggene. Planen tar også for seg kommunenes virkemidler i rollene som tjenesteytere og myndighetsutøvere. Spesielt gjelder dette:

- En mer aktiv tilsyns- og tilretteleggerrolle, i forhold til å sikre at alle eiendommer har velfungerende vannforsyning og avløpsrensing, uavhengig av eierskapet til infrastrukturen
- Bevisst bruk av kommunale vann- og avløpsgebyr, som stimulans til god husholdning av vannressursene hos vann- og avløpsabonnentene

Planen favner også kommunens rolle som myndighet i forhold til godkjenning av private avløpsanlegg, og elementer i kommunens rolle som tjenesteyter overfor bolig- og næringsseidommene.

HOVEDUTFORDRINGER

Hovedutfordringene for vann- og avløpstjenesten i Drammensregionen kan beskrives med følgende begrep:

“Drikkevann, overvann og avløpsvann på avveie – eller vann på avveie!”

- Vannverkene må levere nesten dobbelt så mye vann ut på nettet, som forbrukerne har behov for. Årsaken er at omtrent halvparten av drikkevannet lekker ut før det når abonnentene.
- En stor andel av dette lekkasjevannet finner veien inn i avløpsnettet, og overbelaster dette.
- Utette vannledninger utgjør også en helserisiko, ved at avløpsvann fra utette avløpsledninger kan bli sugd inn i vannledningene ved undertrykk i vannledningsnettet.
- Overvann fra nedbør tilføres fellesledninger for avløpsvann, slik at avløpsnettet overbelastes ytterligere. Resultatet blir overløpsutslipp og forurensing.

- Det behandles nesten tre ganger så mye vann ved renseanleggene, som forbrukerne har levert. Det fortynnede avløpsvannet medfører dårligere renseseffekt ved renseanleggene
- For private avløpsanlegg er kommunenes kunnskaper om det enkelte av omlag 10.000 boliganlegg mangelfull. Dårlig renseseffekt utgjør en betydelig risiko for forurensing av både overflatevann og grunnvann.
- På avløpssiden fremstår faren for oversvømmelser og vannskader ved ekstremnedbør som den største utfordringen i forhold til trygghet for materielle verdier.

NASJONALE OG LOKALE MILJØMÅL

De nasjonale miljømålene er i vannmiljøsammenheng særlig knyttet til næringssalter som fosfor og nitrogen, som kan påvirke økologien og det biologiske mangfoldet i vannforekomstene. Nasjonale renskrav og fylkesmannens oppmerksomhet knyttet til transport og rensing av avløpsvann er derfor primært rettet mot utslipp av fosfor, organisk stoff og miljøgifter.

I denne hovedplanen legger kommunene til grunn at internasjonale og nasjonale rammebetingelser skal imøtekommes. Planen inneholder derfor i liten grad drøftinger av lokale konsekvenser av de nasjonale føringene. Den er derimot konsentrert omkring tema der kommunene har egne ambisjoner på lokalsamfunnets vegne. På enkelte punkter strekker planen seg litt lenger enn nasjonale føringene og krav.

Sett i forhold til vann og avløpstjenesten er det derfor vannkvalitetskrav i forhold til tarmbakterieforurensing som er særlig relevant. Denne planen må derfor leses med dette for øyet.

PROSESS OG FORANKRING, VIDERE ARBEID

Planprosessen startet høsten 2008, og munnet ut i omforent, politisk behandling i samarbeidskommunene vinteren 2009/2010. Plattformen for planarbeidet har vært føringene i kommunenes gjeldende kommuneplaner og hovedplaner for vannforsyning og avløpsrensing.

Planprosessen har vært ledet av en styringsgruppe, sammensatt av alle vann- og avløpslederne i samarbeidskommunene, og ledet av daglig leder ved Glitrevannverket IKS, som eies av fire av samarbeidskommunene. Et bredt utvalg blant de omlag 200 medarbeiderne innen vann og avløp i de ni kommunene har bidratt gjennom to arbeidsseminarer, samt faglig dokumentasjon og statusbeskrivelser.

Viktige elementer i planprosessen har vært dialogmøter med fagmiljøene og vannmiljøinteressentene, samt politiske seminarer der politikere fra alle samarbeidskommunene har deltatt.

Felles hovedplan for vannforsyning og avløp i Drammensregionen er derfor godt forankret, og de økonomiske sidene av planen vil bli innarbeidet i de kommunale budsjettprosessene.

Planprosessen og plandokumentet legger et omforent grunnlag for å videreføre og videreutvikle det faglige samarbeidet mellom kommunene. Her ligger det et betydelig potensiale for økt kvalitet, utvikling og effektivitet i alle ledd i tjenesteproduksjonen for samtlige samarbeidskommuner.

I tillegg er det skapt en plattform for å øke det tverrsektorielle samarbeidet mellom vann, avløp og andre sentrale fagmiljøer og aktører som har vannressursforvaltning som en del av sitt virkeområde.

Det er gitt en kort oppsummering av protokollene fra den politiske behandlingen i samarbeidskommunene, til slutt i plandokumentet.

Helhetlig og bærekraftig vannressursforvaltning

I en helhetlig og bærekraftig vannforvaltning er både nasjonale miljømål og lokale brukerinteresser svært sentrale. Hovedtilnærmingen i planen er valgt med utgangspunkt i de lokale brukerinteressene, og hvilken rolle vann- og avløpstjenesten i samarbeidskommunene har for å bidra til at disse brukerinteressene blir ivaretatt på en tilfredsstillende måte. De lokale brukerinteressene som er særlig vektlagt i denne planene er:

- Tilgangen til rent drikkevann, fra overflatevann og grunnvann både fra kommunale og private vannforsyningsanlegg
- Jordvanningsinteressene
- Badevannskvalitet ved tilrettelagte badeplasser

Sett i forhold til vann- og avløpstjenesten er det derfor vannkvalitetskrav i forhold til tarmbakterie forurensning som er særlig relevant. Fokus på reduserte utslipp av tarmbakterier vil også redusere utslippene av fosfor og nitrogen.

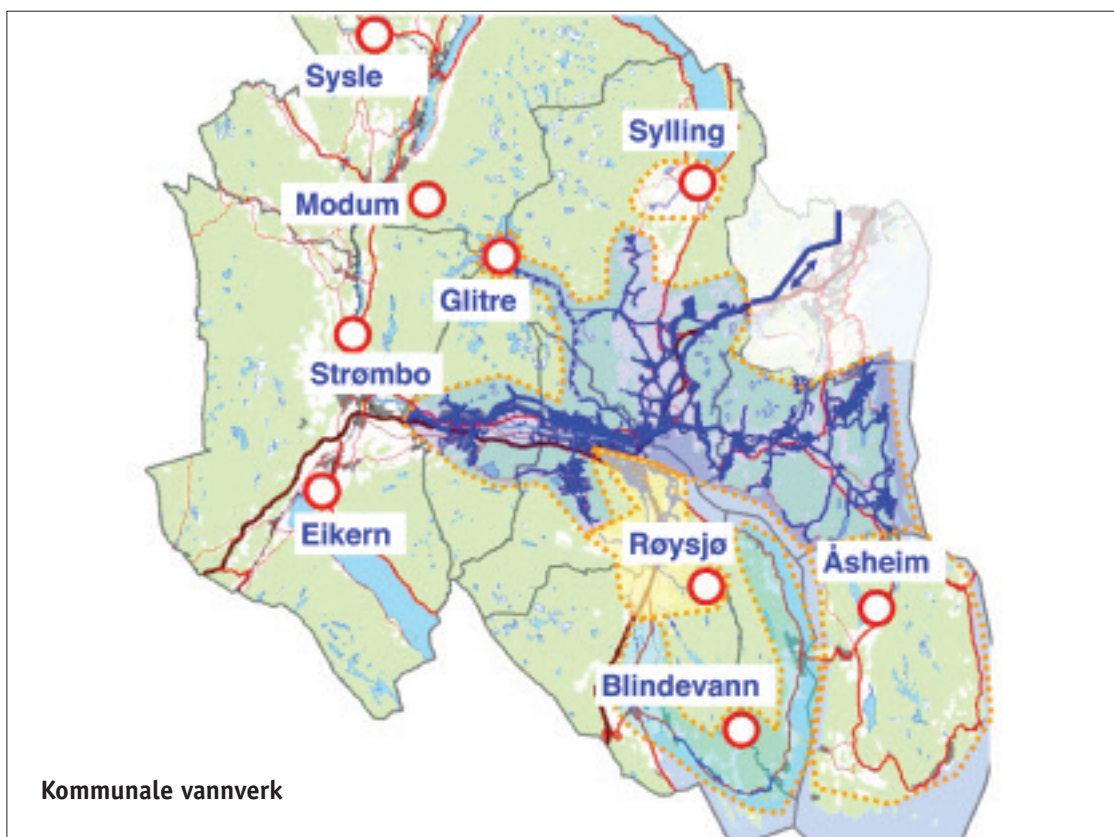
Vannkvalitetskrav ved fritidsfiske og andre rekreasjonsformål er dekket når kravene til de øvrige brukerinteressene er imøtekommet. Dette gjelder både ferskvannsføremster og sjøvann.

FAKTA OM VANNFORSYNING

Det bor omlag 180.000 innbyggere i Drammensregionen. Til sammen har 91 % av innbyggerne i dette området kommunal vannforsyning. Det er Nedre Eiker og Drammen som har den største andelen innbyggere med kommunal vannforsyning, med henholdsvis 99 og 98 %. Lavest andel kommunal vannforsyning har Hurum, med sine 52 %. I Sande har 70 % kommunal vannforsyning, og i Lier og Modum har 76 % kommunal vannforsyning. Svelvik ligger på gjennomsnittet med 91% kommunal vannforsyning, og i Øvre Eiker har 80 % kommunalt vann i springen.

HOVEDVANNVERKENE

Det finnes til sammen 9 kommunale og interkommunale hovedvannverk i samarbeidskommunene. Glitrevannverket IKS forsyner Drammen, Lier, Nedre Eiker og Røyken med vann fra Glitre og Røysjø. Blindevannverket IKS forsyner Sande og Svelvik.

VANNFORSYNINGSANLEGGENE

Med bakgrunn i ulikt utbyggingsmønster i kommunene er det relativt store variasjoner med hensyn til ledningslengde pr innbygger. Variasjonen ligger mellom 5 meter kommunal ledning pr innbygger i Drammen, og 17 meter pr tilknyttet innbygger i Sande.

Kommunene eier omkring 1400 km kommunale og interkommunale vannledninger. Vannforsyningsanleggene representerer en gjenanskaffelsesverdi på omkring 7 milliarder kroner, fordelt med 5,5 milliarder kroner på ledninger og 1,5 milliarder kroner på vannbehandlingsanlegg, tunneler og stasjoner i nettet. I tillegg kommer anslagsvis like mange km private stikkledninger, eiet av den enkelte eier av bolig- og næringseiendommene.

PRIVAT VANNFORSYNING

Omlag 5.000 husstander (16.000 innbyggere) i regionen har privat vannforsyning. I tillegg kommer et stort antall små vannforsyningsanlegg i tilknytning til fritidsboliger i regionen. De fleste anleggene er borebrønner i fjell, med stor variasjon i vannkvalitet og leveringssikkerhet. De største private vannverkene finner vi i Sande og Hurum kommuner. Sande Vannverk AS leverer vann til ca 1.400 innbyggere. I Hurum leverer de private andelslagene Tofte Vannverk og Filtvet Vannverk vann til i overkant av 5.000 innbyggere. Alle disse vannverkene er godkjente og veldrevne.

FAKTA OM VANNMILJØ BRUKERINTERESSER

Det finnes mange ulike brukerinteresser i vannforekomstene våre. Som nevnt legger denne planen særlig vekt på interessene knyttet til vann til drikkevann, jordvanning, bading og rekreasjon. Kartet under viser aktuelle brukerinteresser i vannforekomstene i Lier kommune. Som vist i kartet er det jordvanningsinteressene som er de dominerende her. Det er utarbeidet kommunevise faktahefter som viser tilsvarende kart for de øvrige åtte kommunene, som omfattes av planarbeidet. Heftene følger plandokumentet, som separate vedlegg.

De kommunevise kartene viser plasseringen av offentlige badeplasser som kommunen utgir informasjon om eller hvor kommunen jevnlig tar ut vannprøver for å overvåke badevannskvaliteten. Egnethet for bading er vurdert etter SFTs veileder (1997) for klassifisering av miljøtilstand i ferskvann. Informasjon om jordvanningsinteressener er basert på kunnskap hos de kommunale landbrukskontorene og enkelte grunneiere, og disse opplysningene kan være ufullstendige. Vannuttak for drikkevann vises også i kartene.

Lokale brukerinteresser, Lier kommune

VANNKVALITET

Av hensyn både til økologisk vannmiljø og til brukerinteressene, er det viktig at det ikke kommer urensset eller for dårlig rensset avløpsvann ut i vannforekomstene. Dette kan likevel skje på grunn av f.eks. overløp fra avløpsnett, feilkoblinger, lekkasjer eller for dårlig rensing i små eller gamle renseløsninger (kommunale og private). For å holde oversikt over dette, gjennomfører kommunene i samarbeid med Fylkesmannen i Buskerud systematisk overvåking av vannkvaliteten. Kartet under viser vannkvalitet med hensyn på forurensning av avløpsvann (tarmbakterier) i vannforekomstene i Lier kommune. For informasjon om vannkvaliteten i de øvrige åtte kommunene, vises det igjen til de kommunevise faktaheftene.

Vannkvalitet (tarmbakterieforurensning), Lier kommune

FAKTA OM AVLØP

I de mest tettbygde kommunene i Drammensregionen er over 90 % av innbyggerne tilknyttet kommunale avløpsavlegg, mens kommuner med mye spredt bosetting har under 70 % kommunalt avløp.

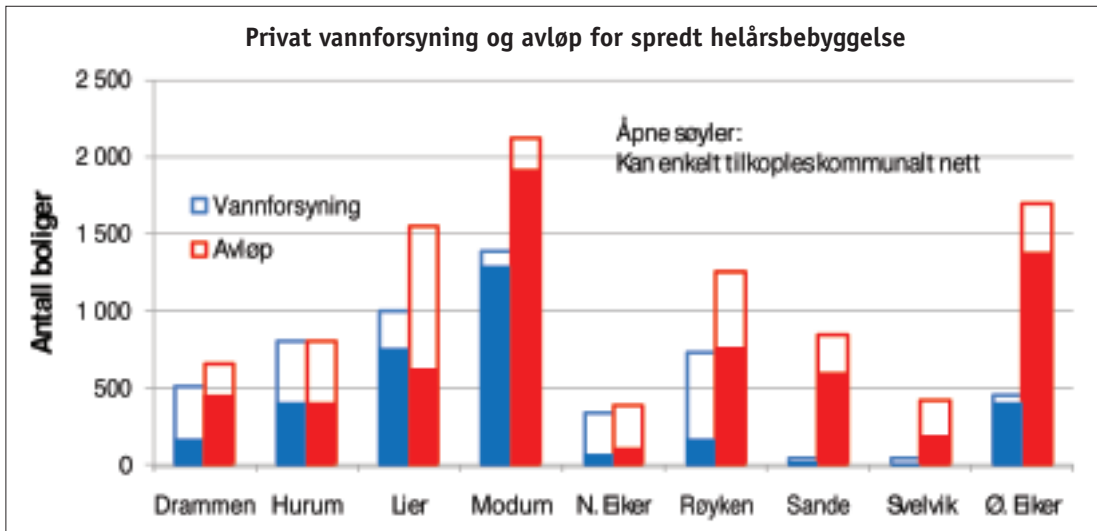
AVLØPSANLEGGENE

De kommunale avløpsanleggene består av 17 rensanlegg, omkring 1400 km avløpsledninger og flere hundre pumpestasjoner og overløpsanlegg. Gjenanskaffelsesverdien for avløpsledningene er omkring 5 milliarder kroner, mens rensanlegg og stasjoner stipuleres til omkring 1 milliard kroner i gjenanskaffelsesverdi.

Dette betyr at kommunene og de 2 interkommunale vannverkene til sammen, for vann og avløp, forvalter ansvaret for drift, vedlikehold og fornyelse av anlegg verdt omkring 13 milliarder kroner, eller omkring kr 70.000 pr tilknyttet innbygger. Jfr. tilsvarende tall for vannforsyningsanleggene over.

PRIVATE AVLØPSANLEGG

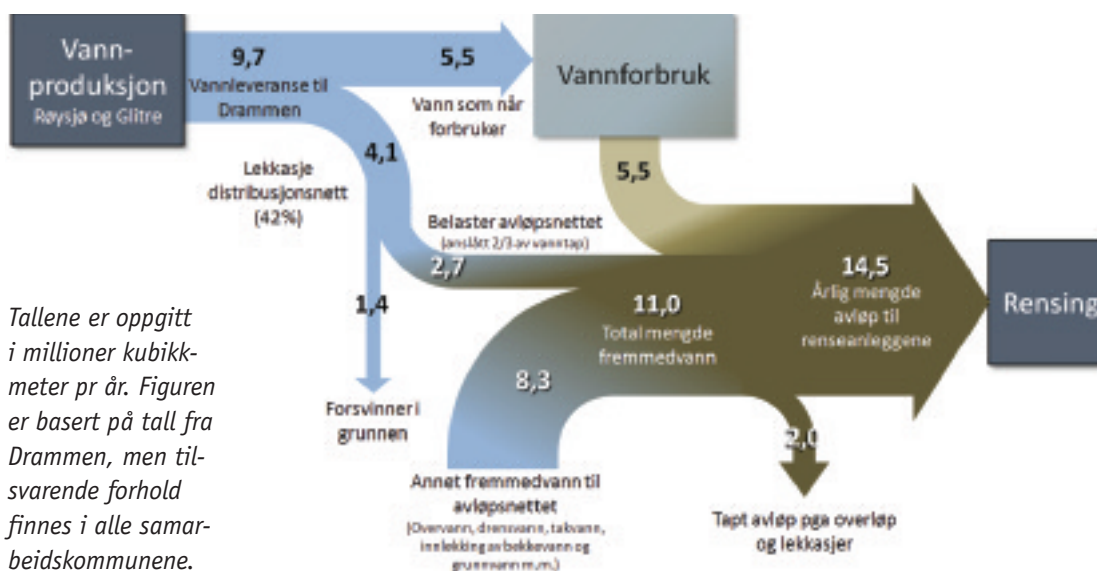
I Drammensregionen er det ca 10.000 husstander som har private avløpsanlegg. Private avløpsanlegg for hytter og annen fritidsbebyggelse er ikke medregnet. De fleste anleggene er enkelthusanlegg, og mange av dem ligger relativt nær offentlige avløpsnett som har forbindelse til kommunalt renseanlegg.

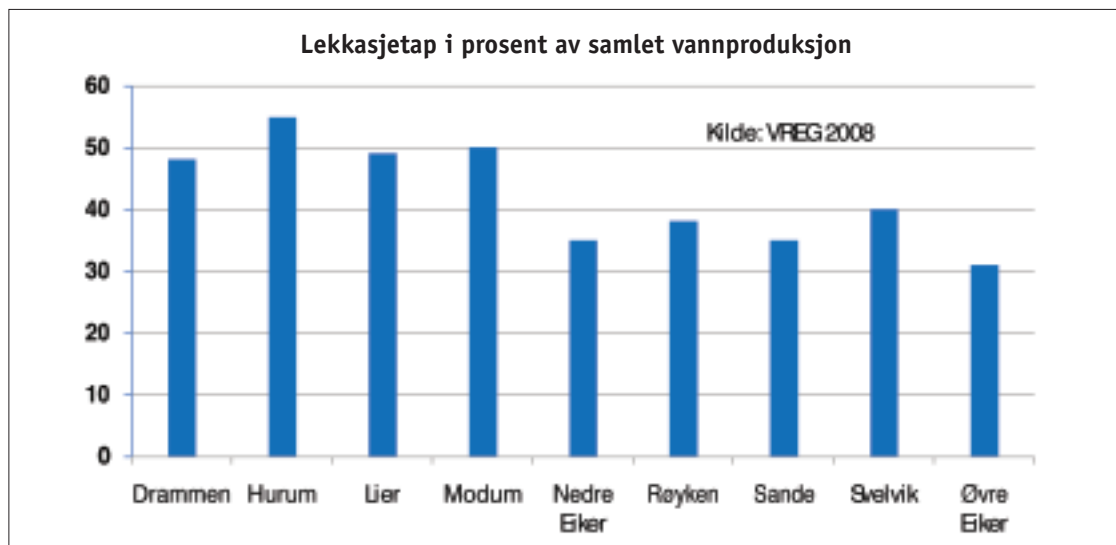

HOVEDUTFORDRING – VANN PÅ AVVEIE

Figuren under illustrerer vannbalansen, i forhold til den delen av vannkretsløpet som forvaltes av vann- og avløpstjenesten. Figuren peker på hovedutfordringene for vann- og avløpstjenesten i Drammensregionen – rent vann, overvann og avløpsvann på avveie:

- Vannverkene må levere nesten dobbelt så mye vann ut på nettet som forbrukerne har behov for, da omtrent halvparten av drikkevannet lekker ut før det når abonnentene
- En stor andel av dette lekkasjevannet finner veien inn i avløpsnettet og overbelaster dette
- Overvann fra nedbør tilføres fellesledninger for avløpsvann og overvann slik at ledningsnettet overbelastes ytterligere med overløpslipp som resultat
- Det behandles nesten 3 ganger så mye vann ved renseanleggene, som forbrukerne har levert. Det fortyndede avløpsvannet medfører dårligere renseeffekt ved renseanleggene

Situasjonen beskrevet over skaper en rekke utfordringer:

- Dagens vannforsyningskapasitet kan over tid bli for liten, med voksende befolkning
- Unødig sløsing med drikkevannsressursene
- Redusert kapasitet i vannledningsnettet for hagevanning og slokkevann
- Overbelastning av avløpsnettet, med påfølgende overløpsutslipp og utlekking som medfører forurensing av badeplasser og jordvanningsanlegg

Husvannmålere, i kombinasjon med sonevannmålere, fjernovervåking og oppsøkende lekkasjeteam gir et effektivt verktøy for å beregne og reparere lekkasjer i vannledningsnettet så tidlig som mulig.

Sett fra et lokalt synspunkt er bakterieutslipp fra kommunale og private avløpsanlegg, som forurenser små private drikkevannskilder, tilrettelagte badeplasser og jordvanningsanlegg, den helt dominerende utfordringen for både kommunale og private avløpsanlegg i alle samarbeidskommunene.

For de kommunale avløpssystemene handler dette om feilkoblinger eller fremmedvann inn i felles transportsystem for avløp og overvann, med påfølgende overløpsutslipp og utlekking.

For private avløpsanlegg er kommunenes kunnskaper om det enkelte av anleggene i regionen mangelfull. Samtidig representerer slike anlegg en betydelig risiko for lokale brukerinteresser. Selv med betydelig innsats vil det ta flere år å fremskaffe systematisk kunnskap om tilstanden i det enkelte anlegg.

AMBISJONER

Gjennom tverrfaglig samarbeid og utbedring om videreutvikling av kommunal infrastruktur skal vann- og avløpstjenesten i Drammensregionen arbeide for en helhetlig og bærekraftig vannressursforvaltning. Dette skal komme til uttrykk gjennom:

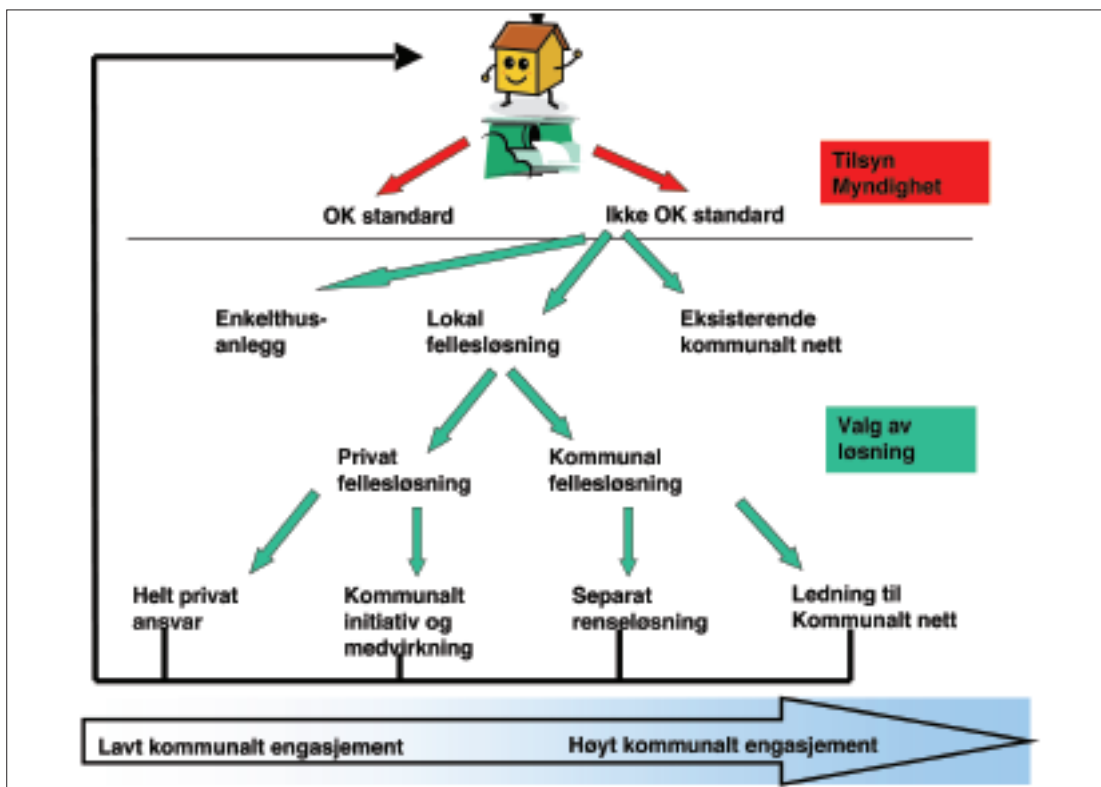
- Nedbørfeltorientert tilnærming, på tvers av kommunegrensene
- Utstrakt fokus på lokale brukerinteresser, med særlig vekt på tilgangen til rent drikkevann, jordvanningshensyn og badevannskvalitet ved tilrettelagte badeplasser
- En mer aktiv tilsyns- og tilretteleggerrolle, i forhold til å sikre at alle eiendommer har velfungerende vannforsyning og avløpsrensing, uavhengig av eierskap til infrastrukturen.

STRATEGIER

- Det totale vannuttaket i samarbeidskommunene skal som et minimum stabiliseres på dagens nivå, slik at befolkningsvekst møtes med tilsvarende reduksjoner i lekkasjetapene.
- For å kunne måle og rapportere på utviklingen i lekkasjetapene tas det sikte på å installere vannmålere i alle boligeiendommer innen 2015. Tiltaket kombineres med utstrakt bruk av sone vannmålere, fjernovervåking og oppsøkende lekkasjeteam. Sande kommune avventer innføring av obligatorisk vannmåler inntil videre.
- Alle lokale brukerinteresser knyttet til drikkevannskilder, jordvanningsuttak og tilrettelagte badeplasser skal kartlegges og vannkvaliteten overvåkes.
- Det tas initiativ til å systematisere samarbeidet om en mer helhetlig og bærekraftig vannressurs forvaltning, samordne innsatsen og effektivisere realiseringen av tiltak med bl.a. planmyndigheter, veimyndigheter, landbruksmyndigheter og andre faginstanser.
- Eksisterende overvåkingsprogrammer videreutvikles, med tanke på økologiske parametere og samordning av tiltak i kommunale eller private avløpsanlegg, landbruk, industri eller andre forurensingskilder.
- Det iverksettes systematiske tiltak for å rette opp feilkoblinger, utlekking/innlekking og reduserte overløpsutslipp fra kommunalt avløpsnett
- Det tas initiativ til å samordne og systematisere samarbeidskommunenes tilsyn og godkjenning av regionens private avløpsanlegg, herunder ca 10.000 anlegg knyttet til private boliger, og et ukjent antall anlegg knyttet til fritidsboliger. Saksbehandlingen baseres på omforente, lokale forskrifter.

VEIVALG FOR VANN OG AVLØPSLØSNINGER I SPREDT BEBYGGELSE – BOLIGER/FRITIDSHUS

- Denne planen legger til grunn at kommunene skal utøve et høyt kommunalt engasjement for å sikre viktige samfunnshensyn.
- Graden av kommunalt engasjement må likevel alltid tilpasses lokale forutsetninger og forhold
- Viktig for valg av løsning i det enkelte tilfelle er bl.a. totaløkonomi og funksjonalitet med hensyn til brukerinteresser og tilgang til slokkevann.

Risiko og sårbarhet – trygge lokalsamfunn

Vannforsyning og avløpsrensing er helt sentralt i forhold til å sikre og ivareta grunnleggende samfunnsmessige behov. Infrastruktur for vann og avløp inngår derfor i myndighetenes omtale av "kritisk infrastruktur" med tanke på samfunnssikkerhet.

Det er av vital betydning for folkehelsen og for materielle verdier at vi har tilstrekkelig tilgang på rent drikkevann til innbyggerne og på arbeidsplassene og slokkevann til brannvesenet. Likeledes er det viktig at kloakken ledes vekk på en trygg måte, uten skade for helse og miljø, samt at vi har en infrastruktur som tåler flom og ekstremnedbør, uten at store materielle verdier blir ødelagt.

Flom i Modum

VANNFORSYNING DRIKKEVANNSKVALITET OG SMITTESPREDNING

De kommunale vannverkene og de store private andelslagsvannverkene er basert på godkjente systemer, som tilfredsstiller drikkevannforskriftens krav om to uavhengige hygieniske sikkerhetsbarrierer i kilde, inntak og vannbehandling.

VANNLEDNINGSNETT OG LEVERINGSSIKKERHET

Vannforsyningsystemet er så langt det er praktisk mulig utbygd med stor vekt på sikkerhet og beredskap. Nesten samtlige kommunale vannforsyningsystem i vår region er basert på samkjøring mellom to uavhengige vannverk som dermed fungerer som gjensidig reserve for hverandre. Høydebasseng plassert på strategiske steder utjevner belastningen på ledningsnettets slik at kapasiteten til hagevanning og brannsløkking øker. Bassengene er også viktige ved brudd i hovedledninger eller annen stans i vannverkets leveranse. Sikkerheten i ledningssystemet økes ved bruk av ringledninger som gir ulike forsyningsmuligheter ved avstengninger eller ledningsbrudd.

PRIVAT VANNFORSYNING

Med unntak for de større andelslagsvannverkene, spesielt i Hurum og Sande, er det et gjennomgående trekk at en svært høy andel av den private vannforsyningen ikke er tilfredsstillende, hverken med hensyn til vannkvalitet eller kapasitet:

- Hovedandelen av små vannforsyningsanlegg for spredt bosetting og hytter er basert på grunn vannsbrønner i fjell, svært ofte i områder med ulovlige eller utilfredsstillende avløpsløsninger som lett kan forurense grunnvannet.
- Vannforsyningen er som regel basert på direkte pumping, uten bassenger, reserveforsyning eller nødstrøm slik at forsyningen oftere får avbrudd.
- Forsyningen har liten kapasitet og kan i praksis ikke dekke behovet for slokkevann ved brann.

NÅVÆRENDE OG TIDLIGERE VANNVERKSDAMMER

Sammen med damanleggene, som knyttes til dagens vannforsyningssystemer og nedlagte vannverksdammer, forvalter kommunene i Drammensregionen mer enn 70 klassifiserte dammer, og et mindre antall uklassifiserte dammer. De fleste dammene har en forhistorie som tidligere vannforsyningsanlegg i kommunene.

Alle som eier en klassifisert dam, må inneha spesialkompetanse som vassdragsteknisk ansvarlig (VTA). I dag kjøper åtte av samarbeidskommunene denne kompetansen av Glitrevannverket IKS. Løsningen støttes fullt ut av Norges Vassdrags- og Energiverk NVE, som dammyndighet. Kommunene har likevel det fulle ansvaret for sine dammer, og har derfor stedlige damansvarlige, som samarbeider med vassdragsteknisk ansvarlig i Glitrevannverket. Modum har egen vassdragsteknisk ansvarlig, og inngår ikke i dette samarbeidet.

SLOKKEVANN

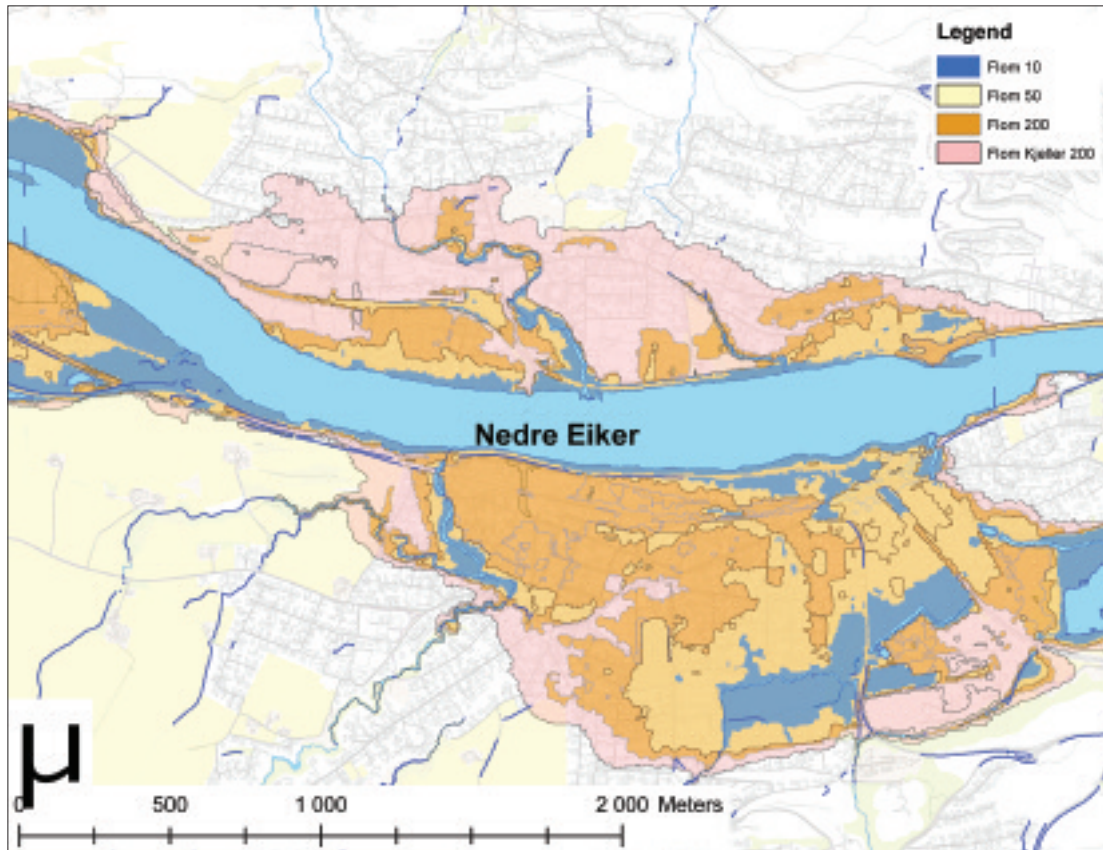
Et kommunalt vannforsyningssystem planlegges og bygges også for å dekke behovet for slokkevann og sprinkling, bl.a. ved bruk av ringleddningssystemer, høydebasseng og pumpestasjoner med nødstrømforsyning. I områder med spredt bosetting og i boligområder med begrenset dimensjon på den kommunale vannforsyningen, må brannvesenet basere slokkeberedskapen på bruk av tankbil. Brannforebyggingsforskriften setter krav til slokkevannskapasiteten. Kommunene har i samarbeide med Drammenregionens Brannvesen IKS utarbeidet felles retningslinjer for slokkevann og sprinkling. Retningslinjene vektlegger også områder med spredt bosetting og privat vannforsyning.

KLIMA, NEDBØR OG FLOM

Vannskader og forurensing kan oppstå som følge av regnvann og smeltevann i for store mengder:

- Klimautviklingen og ekstreme nedbørmengder eller snøsmelting gir økt flomfare i de større vassdragene, der Drammenselva og Lierelva rammes sterkest.
- Ekstremnedbør i form av korttidsnedbør i løpet av minutter og timer gir overbelastninger av avløpsnett og medfører flom i mindre vassdrag.
- Vannskader med påfølgende forsikringsutbetaling oppstår der avløpsystemet ikke er dimensjonert for slik belastning.
- Urbaniseringen med bygging av tette takflater og veier gjør avrenningen mer intens og reduserer mulighetene for lokal håndtering av regnvannet i terrenget, der det tidligere var grøntområder og nærliggende bekker.

Kartet illustrerer de store utfordringene Nedre Eiker har i flomsituasjon

HOVEDUTFORDRING – VANN PÅ AVVEIE

Også i et samfunnsikkerhetsperspektiv representerer utette vannledninger en uønsket situasjon og helserisiko, ved at avløpsvann kan bli sugd inn i vannledningene ved undertrykk i vannledningsnett. Utskifting av gamle og dårlige vannledninger er derfor den største utfordringen i Drammensregionen, for å forebygge helsefare knyttet til den kommunale vannforsyningen.

For å redusere helserisikoen ved de omlag 5000 små, private vannforsyningsanleggene i spredt bebyggelse er det også behov for økt kommunalt engasjement. Først og fremst gjelder dette områder med grunnvannforsyning, der det også er lokale, private avløpsanlegg. Dersom avløpsanleggene ikke fungerer slik de skal, representerer de en potensiell forurensningsfare for grunnvannsbrønner i området.

På avløpsiden fremstår faren for oversvømmelser og vannskader ved ekstremnedbør som den største utfordringen i forhold til samfunnsikkerhet og trygghet for materielle verdier.

AMBISJONER

Gjennom tverrfaglig samarbeide om utbedring og videreutvikling av egen infrastruktur skal vann- og avløpstjenesten i Drammensregionen arbeide for lokalsamfunn med trygghet for folkehelsen og for materielle verdier. Dette skal komme til uttrykk gjennom:

- Økt fokus på hygienisk sikkerhet i vannforsyningen, også i områder med små, private vann- og avløpsløsninger
- Høy fokus på hygienisk sikkerhet i områder med kommunal vannforsyning, med vekt på sikkerheten i vannledningsnettet
- Økt fokus på hygienisk sikkerhet for vannkvaliteten til jordvanningsanlegg og badeplasser
- Fokus på slokkevannskapiteten, både i områder med privat og kommunal vannforsyning
- Fokus på skadeforebyggende tiltak i områder utsatt for vannskade, som følge av nedbør og flom

STRATEGIER

- Samarbeidet for å redusere lekkasjeomfanget i vannledningsnettet videreføres, også med tanke på å øke den hygieniske sikkerheten i vannforsyningen
- Det legges særlig vekt på tilsyn med private avløpsanlegg i områder med små, private vannforsyningsanlegg, med risiko for forurensing av drikkevann. Som et ledd i forurensningskontrollen kontrolleres grunnvannskvaliteten i borehull for vannforsyning i disse områdene.
- Samarbeidet omkring beregning av lokal slokkevannskapitet videreføres, og tuftes på omforente, lokale retningslinjer for slokkevannsberedskap, inklusive sprinkling.
- Lokal overvannshåndtering som skadeforebyggende tiltak tilstrebes i alle nye byggeområder, og vurderes i eksisterende bebygde, utsatte områder. Modellberegningsverktøy etableres for å sikre nødvendig beslutningsunderlag.
- Det etableres et regionalt tverrfaglige nettverk for erfaringsutveksling og kompetanseheving innen lokal overvannshåndtering.
- På kort sikt skal huseiere i utsatte områder, som kan bli rammet av høy vannstand i vassdrag eller sjø, informeres om flomfaren og anbefales tiltak for å sikre sin eiendom mot tilbakeslagsskader dersom det kommunale avløpssystemet settes under vann. Det vises blant annet til systematiske informasjonstiltak i Nedre Eiker kommune.
- I løpet av planperioden skal flomutsatte kommuner tilrettelegge for at avløpsnettet skal kunne ligge lavere enn flomvannstanden, uten at avløpsnettet får overtrykk som medfører vannskader. I disse kommunene satses det systematisk på slike tiltak, slik at flomutsatte, bebygde områder innen rimelighetens grenser skal unngå vannskader, som følge av dårlig tilpasset avløpsnett.
- Det utredes hva og hvor mye av nødvendige flomsikringstiltak og tiltak for lokal overvannshåndtering som kan tas med i selvkostregnskapet for avløp

GLITRE-
VANNVERK

Vannressursforvaltning og vann- og avløpsgebyr

Kommunenes lokale gebyrmodeller for vannforsyning og avløp vurderes som sentrale i en helhetlig og bærekraftig vannressursforvaltning.

LOKALE GEBYRFORSKRIFTER

Nedre Eiker, Drammen, Lier og Røyken kommuner har vedtatt identiske gebyrforskrifter pr 01.01.2006. De øvrige fem samarbeidskommunene har senere vedtatt tilnærmet likelydende forskrifter.

VANNMÅLERE

Alle samarbeidskommunene unntatt Sande har krav om installasjon av vannmåler for nye boliger. I alle næringsbygg er det krav om vannmåler i alle samarbeidskommunene. Modum og Hurum kommuner har, som de eneste av samarbeidskommunene, forskriftsfestede krav om installasjon av vannmåler i alle boligeiendommer. I disse to kommunene betaler alle abonnenter etter målt forbruk allerede. De øvrige seks kommunene i plansamarbeidet har fastsatt mål om 100 % vannmålerdekning. I alle samarbeidskommunene eies vannmåler av kommunen. Installasjon bekostes i alle ni kommuner av abonnent. Kun i Øvre Eiker kreves det inn eget gebyr for leie av vannmåler. I de øvrige kommunene er dette bakt inn i fastleddet i årsgebyret.

LOKALE GEBYRMODELLER OG PRISER

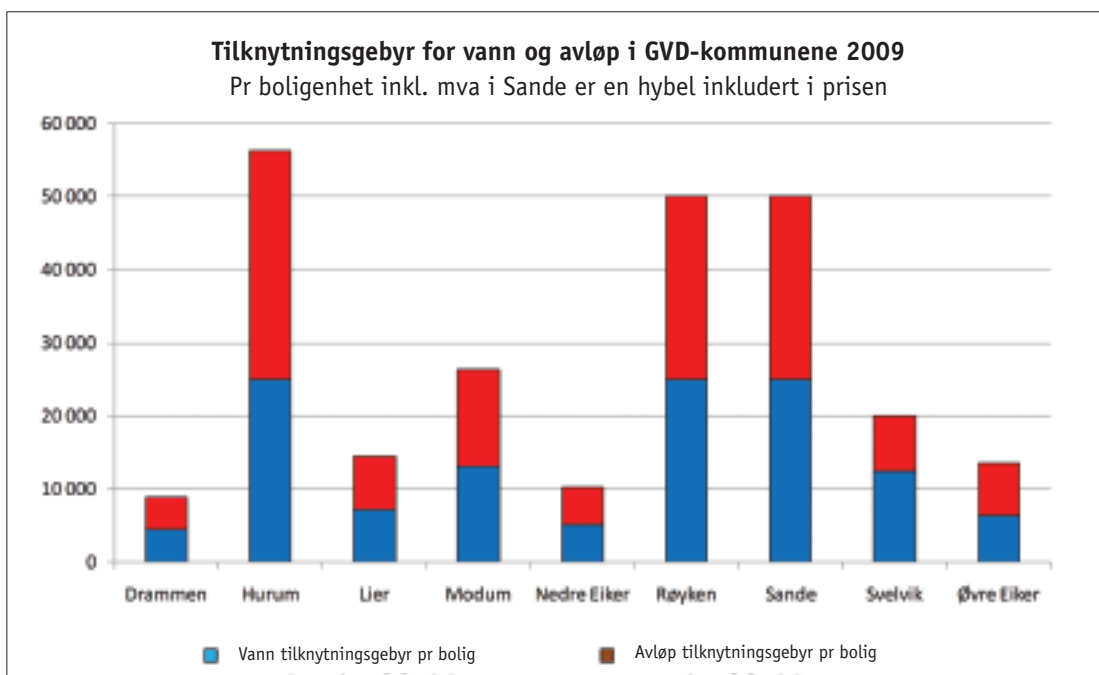
Vann- og avløpsgebyrene er baserte på selvkostprinsippet, jfr. Lov om kommunale vann og kloakkavgifter (1974). Gebyrene skal i sum dekke alle relevante investerings, drifts- og vedlikeholdskostnader. Det er summen av fastledd og variabelt ledd samt inntekter fra årsgebyrene som skal finansiere kommunens vann- og avløpskostnader. I tillegg kommer eventuelt anleggsbidrag ved utbygging av fellesanlegg for tilknytning til kommunal infrastruktur. Det er ikke adgang til å dekke inn kostnader knyttet til tilsyn og saksbehandling av private avløpsanlegg gjennom ordinære vann- og avløpsgebyr. Slike kostnader må dekkes av kommunekassen, eller gjennom egne gebyrer.

Fordelingen av kommunenes kostnader på ulike abonnentgrupper varierer, fra ressurs- og forbrukerorienterte prismodeller, til modeller som sikrer kommunen faste og forutsigbare inntekter. Bruk av husvannmålere i kombinasjon med relativt lavt fastledd representerer en ressurs- og forbrukerorientert modell. De fleste samarbeidskommunene har valgt denne modellen. Relativt høyt fastledd (Hurum) og/eller gebyrer som er beregnet ut i fra boligareal (Sande) gir lav sammenheng mellom pris og forbruk. I de følgende avsnittene er det redegjort for likheter og ulikheter i kommunenes prismodeller – og gebyrnivå.

TILKNYTNINGSGEBYR

Kommunenes tilknytningsgebyr dekker en relativt liten del av kommunens totale kostnader til vann- og avløpstjenester. Gebyrets bidrag til dekning av kommunenes selvkostregnskap varierer også med byggeaktiviteten i den enkelte kommune, fra år til år. Tilknytningsgebyrene i Drammensregionen varierer relativt mye, fra under 10.000 kr til nærmere 60.000 kr pr år, for vann og avløp.

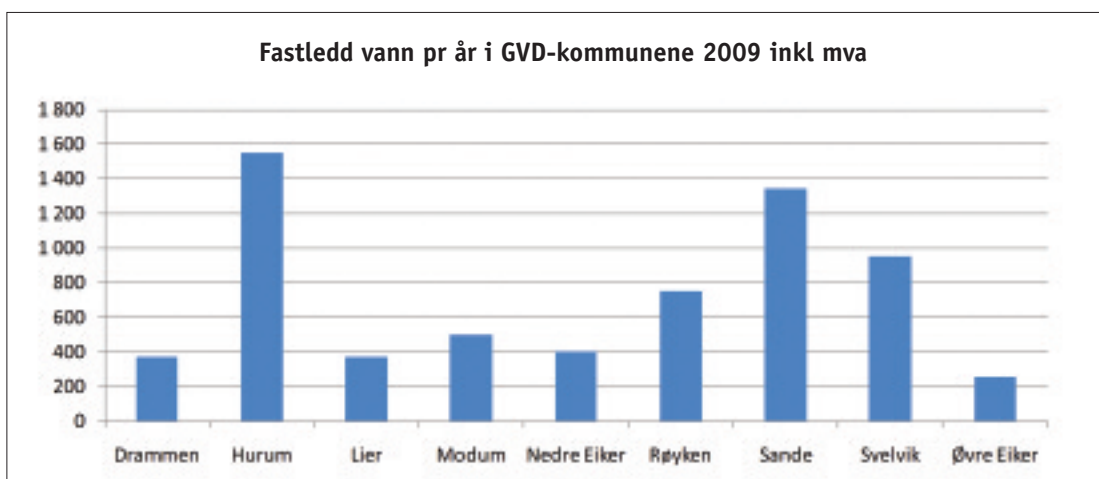
Alle gebyrbeskrivelser i hovedplanen er angitt inklusive merverdiavgift.

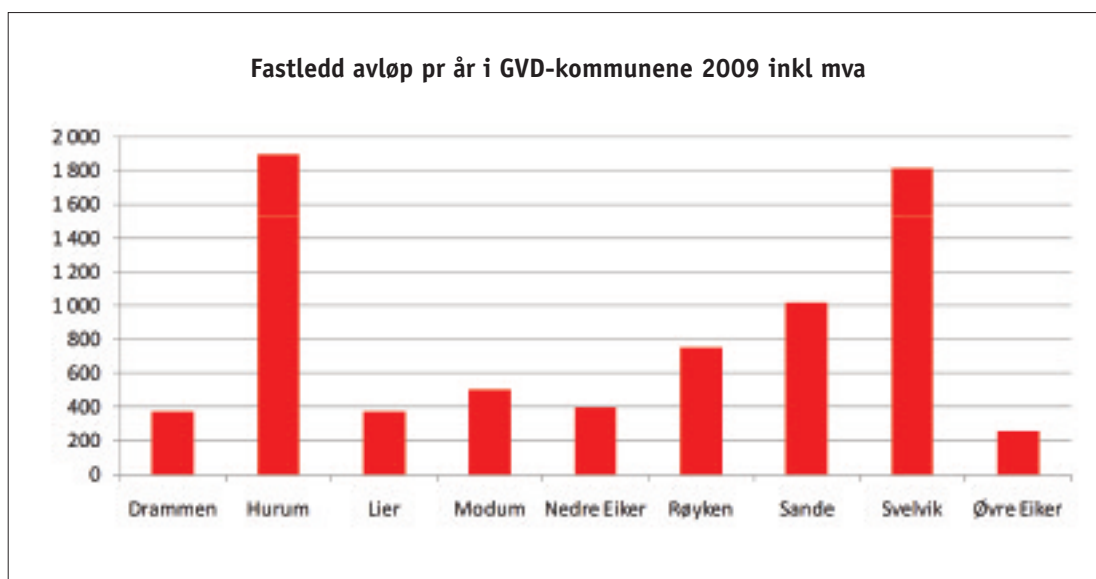

ÅRSGEBYR

Fastledd

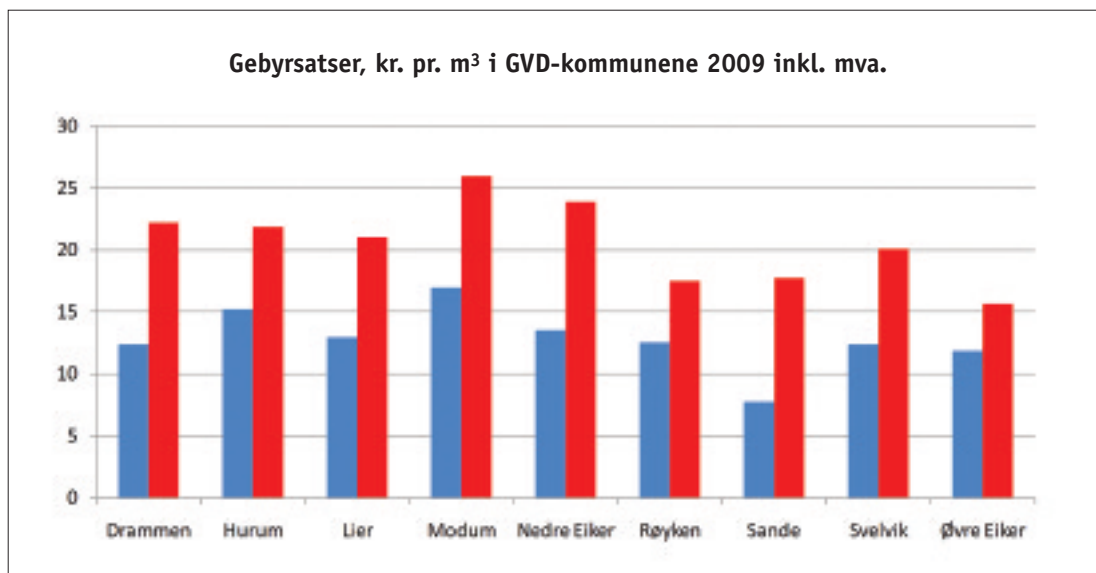
Alle samarbeidskommunene har valgt å dekke inn en del av sine kostnader ved hjelp av fastledd, gjeldende for både husholdninger og næringsseiendommer. Svelvik har valgt at dette bare skal gjelde abonnenter som betaler variabelt ledd etter måler, dvs svært få av husholdningsabonentene. Som det fremgår av illustrasjonene under, varierer fastleddets størrelse blant samarbeidskommunene fra under kr 400 pr år for henholdsvis vann og avløp, til kr 1.600 (vann) og kr 1.900 (avløp). Fastleddet for vann og avløp i Øvre Eiker er vist inklusive vannmålerleie.

KUBIKKMETERPRISER

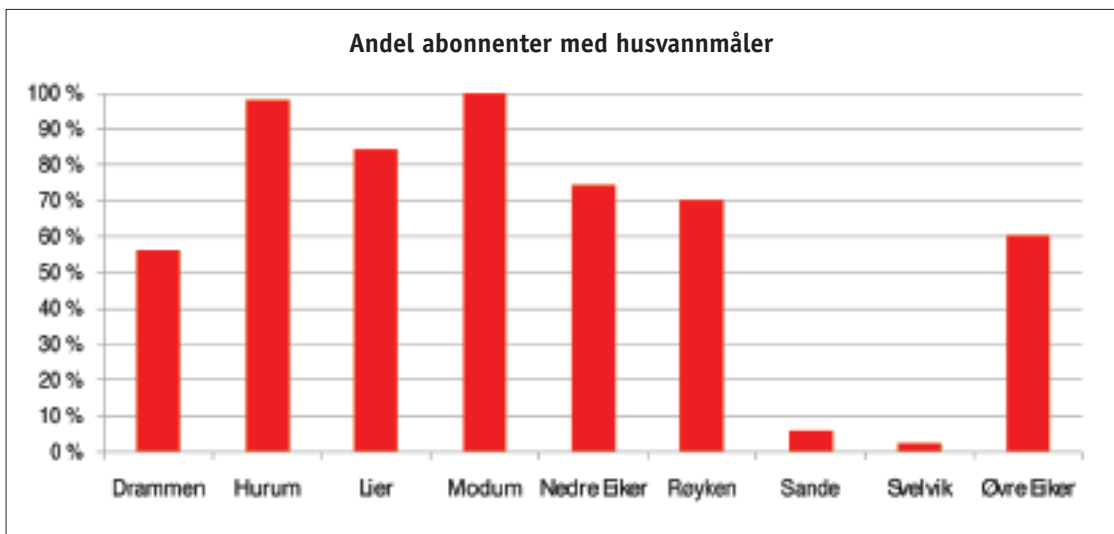
Figuren under viser variasjonene i kubikkmeterpriser for 2009, for bolig- og næringseiendommer som betaler årsgebyr etter målt forbruk. Kubikkmeterprisene må sees i sammenheng med fastleddets størrelse. Dvs lavt fastledd gir høy kubikkmeterpris, og omvendt.

ANDEL BOLIGER MED AREALBEREGNET ÅRSGEBYR

Gebyrforskriften krever at årsgebyret skal baseres på forbruk, der forbruket enten måles eller stipuleres med utgangspunkt i boligens areal. Alle næringseiendommer får beregnet sitt forbruk ved hjelp av vannmåler.

Utbredelsen av bruk av vannmålere er vist under.

Modum og Hurum kommune er de eneste med full vannmålerdekning. I Sande og Svelvik er det svært få husholdningsabonnenter som betaler gebyr etter målt forbruk.

HOVEDUTFORDRING - ØKT BEVISSTHET OM EGET VANNFORBRUK

I dette avsnittet oppsummeres hovedutfordringene samarbeidskommunene står overfor med utgangspunkt i fokusområdene i planen og dagens gebyrmodeller og prisstrukturer:

- Unngå unødig sløsing med drikkevannsressursene, og sikre nok vann – også til brannsløkking og hagevanning - og til områder der befolkningen vokser
- En opplevelse av et rettferdig prissystem, med betaling etter forbruk og etter prinsippet om at forurenser skal betale
- En mer aktiv tilsyns – og tilretteleggerrolle, i forhold til å sikre at alle eiendommer skal ha velfungerende vannforsyning og avløpsrensing, uavhengig av eierskapet til infrastrukturen

AMBISJONER

Kommunene i Drammensregionen samarbeider om en helhetlig og bærekraftig vannressursforvaltning også i forbrukerleddet. Dette skal komme til uttrykk gjennom et prissystem for kommunale vann- og avløpstjenester som:

- Stimulerer til å unngå sløsing med drikkevannsressursene.
- Sikrer at forurenser betaler.
- Opplevs som rettferdig, i forhold til eget og andres forbruk.
- Ivaretar hensynet til bedrifter med stort behov for vann og/eller store mengder avløpsvann og/eller spesielt forurensende virksomhet.
- Viderefører etablert praksis der utbygger finansierer ny infrastruktur, gjennom utbyggingsavtaler.
- Sikrer at den økonomiske terskelen ikke blir for høy for boligeiendommer som på grunn av dårlig privat vannforsyning og avløpsløsninger ønsker å knytte seg til kommunalt nett.

STRATEGIER

Hovedplanen legger til grunn en delvis harmonisering av etablerte modeller for beregning av årlig vann- og avløpsgebyr. Forslaget får liten eller ingen betydning for kommunene Modum, Øvre Eiker, Nedre Eiker, Drammen og Lier:

- Tilknytningsgebyret fastsettes til inntil ½ G (kr 35.000 inkl mva). Forslaget har konsekvenser for Hurum, Sande og Røyken. Det foreslås en gradvis tilpasning av gebyret, over en periode på 4 år, fra og med 2011.
- Årsgebyrets fastledd fastsettes til inntil kr 500 for vann og kr 500 for avløp, inkl. mva. Forslaget får konsekvenser for Hurum og Røyken, som pr i dag har høyere fastledd. I tillegg innebærer forslaget at arealabonnter i Sande og Svelvik også skal betale fastledd. Endringene foreslås iverk satt pr 01.01.2011, med en gradvis tilpasning av gebyret, over en periode på 4 år.
- Senest innen 2015 skal alle boligeiendommer i samarbeidskommunene som er tilknyttet kommunalt nett, betale vann og avløpsgebyr etter målt forbruk. Overgangen fra arealberegnet til målt forbruk gjøres i første omgang frivillig i eksisterende bebyggelse, gjennom positive stimulerings tiltak. Dersom dette ikke fører frem, vurderes alternative tiltak i egen politisk sak. Sande kommune avventer innføring av obligatorisk vannmåler inntil videre.
- Anleggsbidraget for boligeiendommer som blir pålagt, eller som ønsker å knytte seg til kommunal vannforsyning og avløpsrensing fastsettes til inntil 2G (150.000 kr inkl. mva), for vann og avløp og pr bolig. Ved spesielt høye anleggskostnader skal andre løsninger vurderes.
- For hytteeiendommer dekkes normalt hele anleggskostnaden ved tilknytning av hytteeier.
- I kommuner med stort innslag av hytter i sårbare naturområder utredes muligheter for tilknytning gjennom et spleiselag mellom kommune og hytteeiere, men slik at dette ikke medfører økte gebyrer for allerede tilknyttede eiendommer.

FORSLAG TIL NY FELLES FORSKRIFT OG FELLES TILSYNSKONTOR FOR PRIVATE AVLØPSANLEGG

For de 9 GVD-kommunene er det utarbeidet et forslag til en felles forskrift for å kunne saksbehandle nye søknader om private avløpsanlegg, samt føre tilsyn med eksisterende anlegg. Hovedinnholdet i forslaget innebærer:

- Samme ambisjonsnivå i forhold til lokale brukerinteresser/vannmiljøinteresser i de 9 kommunene, gjennom forslag om bruk av nedbørfeltorienterte forvaltningssoner.
- Eiendommer berørt av ordningen betaler gebyr for saksbehandling av nye anlegg og for tilsyn, slik at dette dekker kommunenes kostnader, og ikke belaster kommunekassen eller avløpsabonnentene.
- Lik behandling av sammenlignbare søknader og tilsynsoppgaver
- Stordriftsfordeler gjennom etablering av et felles kontor og kompetansemiljø for behandling av denne type saker.
- Et felles kontor vil også kunne dekke andre typer tilsynsoppgaver, f.eks. vassdragsovervåkning, forsøpling og ulovlig innlagt vann.

Hovedprinsippet er at det skal tilstrebes likeverdige og velfungerende vann- og avløpsløsninger for boliger og fritidseiendommer, enten de ligger spredt eller tett, og uavhengig av hvem som eier infrastrukturen:

- Tilsynskontoret skal dokumentere de private avløpsanleggenes funksjonalitet, holdt opp mot lokale brukerinteresser som grunnvannsbrønner, drikkevannsinntak, jordvanningsanlegg og badeinteresser. Kontoret vil få delegert myndighet fra samarbeidskommunene til å pålegge utbedringer, der avløpsanleggene ikke fungerer tilfredsstillende.
- Parallelt med dette er det en forutsetning at kommunene skal vurdere og tilrettelegge mulighetene for tilknytning til kommunalt nett, der forholdene ligger samfunnsøkonomisk til rette for dette. På denne måten kan den enkelte (fritids)bolig/klynge holde dette opp mot andre alternativer for å sikre godkjente, robuste og varige gode løsninger for drikkevann, sløkkevann og for avløpsrensing.

Saken er behandlet i Rådet for Drammensregionen. Det tas sikte på omforent, politisk behandling av forslaget til felles forskrift i løpet av 2009, samt forslag til felles tilsynskontor våren 2010.

EIERSKAP TIL STIKKLEDNINGER FOR VANN OG AVLØP I VEIGRUNNEN

I Felles hovedplan for vannforsyning (2005) for Drammen, Lier, Nedre Eiker og Røyken ble det initiert en utredning av spørsmålet om eierskapet til stikkledningene, som forbinder det kommunale ledningsnett, med sanitæranleggene i den enkelte bygning. Av kapasitetsmessige hensyn er denne utredningen utsatt. Stavanger samarbeider nå med Bergen om en tilsvarende utredning.*

Samarbeidskommunene følger utredningen i Stavanger og Bergen, og vil følge opp med en egen sak om dette spørsmålet, når det faglige grunnlaget foreligger.

**Det er den delen av stikkledningene som ligger i offentlig veigrunn som vurderes overført til kommunene.*

Økonomiske konsekvenser og prognoser

I dette avsnittet ser vi nærmere på de økonomiske konsekvensene av ambisjoner og strategier vist i denne planen, i form av kommunevise prognoser for kostnadsutviklingen for vannforsyning og avløp. Disse prognosene er ikke å anse som et budsjett for den enkelte kommune, men angir ressursbehov og forventet selvkostnivå, sett i forhold til planens innhold. Den enkelte kommune må selv, gjennom egne årlige budsjettprosesser, ta stilling til lokale prioriteringer og fremdrift. Kommunene kan altså slutte seg til planens ambisjoner og strategier, uten å binde seg opp til en bestemt selvkostutvikling.

Sande

I 2009 var det samlede kostnadsgrunnlaget (drifts- og kapitalkostnader, eks. mva) i de 9 kommunene 171 mill kr for vann og 240 mill kr for avløp. I prognosene som blir presentert, inngår kommunenes vedtatte langtidsbudsjetter, frem til og med 2012. Fra og med 2013 til 2021 angir prognosene også en kostnadsutvikling der aktivitetsnivået som følger av foreliggende plan er lagt til grunn.

For å kunne gi et sammenlignbart bilde av de økonomiske konsekvensene er det utarbeidet en beregningsmodell som viser konsekvensene for den enkelte kommune, gitt et omforent ambisjonsnivå og en omforent fremdrift. Beregningsmodellen tar utgangspunkt i tiltak for å utvide eller fornye ledningsnettet, som er nøkkelen til de fleste utfordringene kommunene står overfor. Lokale tiltak i vannbehandlingsanlegg og renseanlegg, som er vedtatt gjennomført i den enkelte kommune, er også tatt med. Det er lagt til grunn en rente for beregning av kapitalkostnader på 4 % for 2010 og 2011, og deretter 5 % til og med 2021. Et fremtidig rentenivå som avviker fra dette vil få konsekvenser for kostnadsutviklingen og foreliggende prognoser.

Modellen tar utgangspunkt i følgende begrunnelser for å investere i ledningsnett:

VANNFORSYNING

- Redusere lekkasjetap
- Føre frem vannledninger for å erstatte dårlig privat vannforsyning
- Fornyelse av vannledning, initiert av fornyelse av avløpsledning i samme grøft, veianlegg, eller andre fellesanlegg

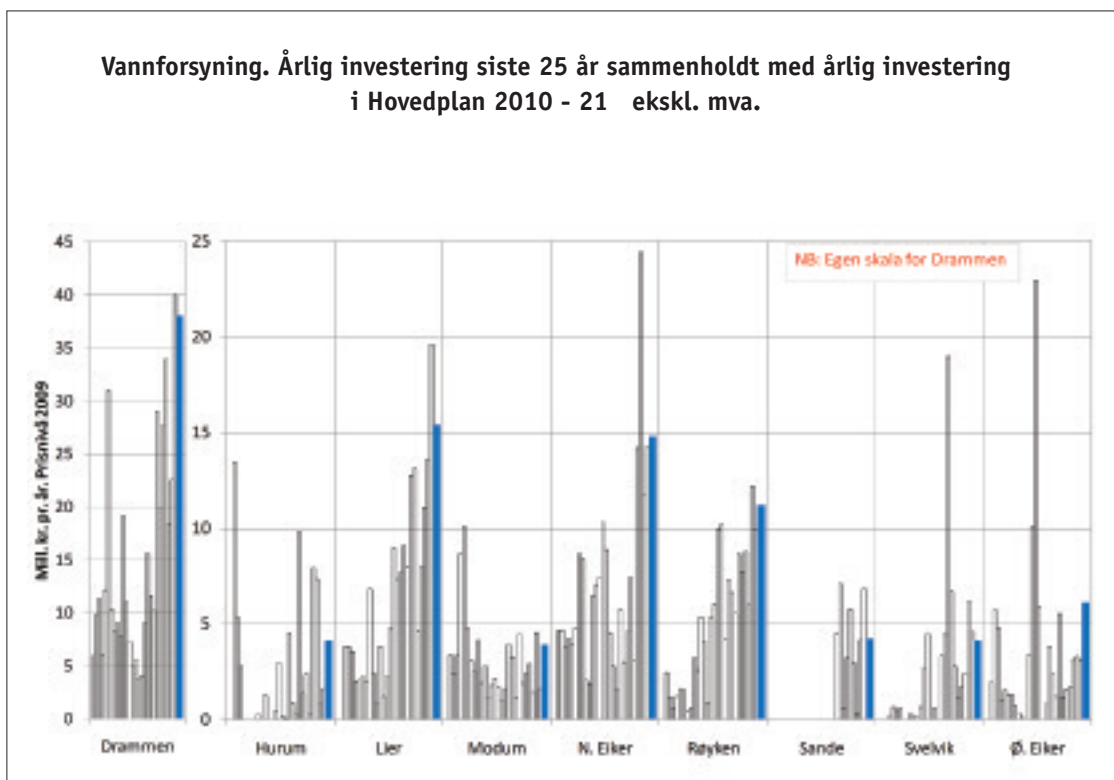
AVLØPSNETTET

- Fornyelse, separering, lokal overvannshåndtering og/eller utbedringer for å redusere fremmed vanntilførsel og forurensende utslipp, som skader lokale brukerinteresser i vannforekomstene
- Fornyelse på grunn av behov for skadeforebyggende tiltak ved flom og/eller ekstremnedbør
- Føre frem avløpsledninger til områder med dårlige private avløpsløsninger
- Fornyelse av avløpsledninger, initiert av fornyelse av vannledninger i samme grøft, veianlegg, eller andre fellesanlegg

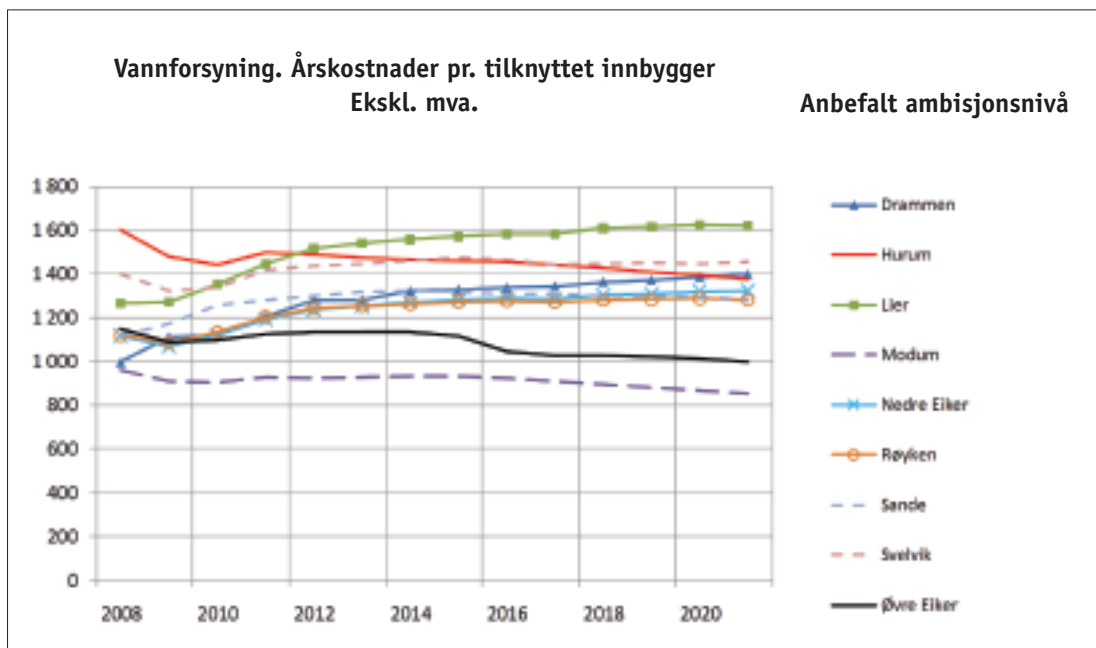
Alle kostnader angis i fast 2009-kroneverdi.

VANNFORSYNING

Figuren under viser det årlige investeringsbehovet i vannledningsnett (blå søyle), sammenlignet med de årlige investeringene de foregående 25 år. For noen av kommunene innebærer dette en moderat fornyelsestakt, for andre innebærer en relativt høy fornyelsestakt.

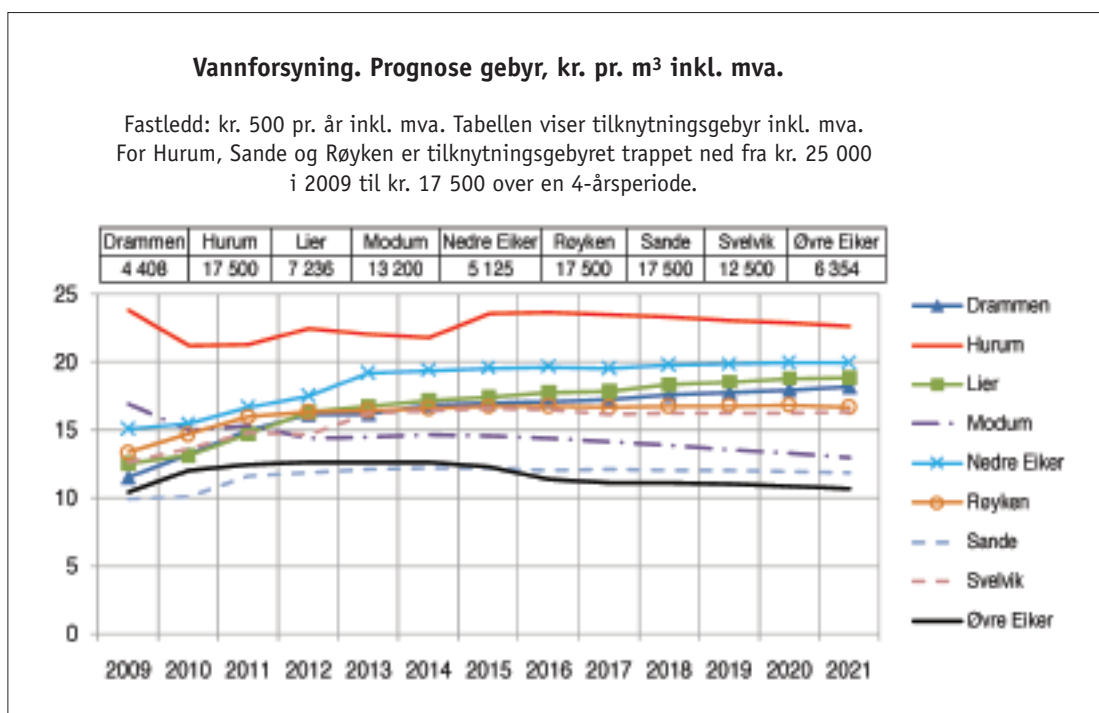

Figuren på neste side viser forventet kostnadsutvikling pr tilknyttet innbygger, gitt anbefalt ambisjonsnivå i planen. Vi ser at kostnadsveksten varierer fra en forventet kostnadsreduksjon i Hurum, Modum og Øvre Eiker, til en økning på omlag 400 kr pr innbygger i Drammen, planperioden sett under ett.

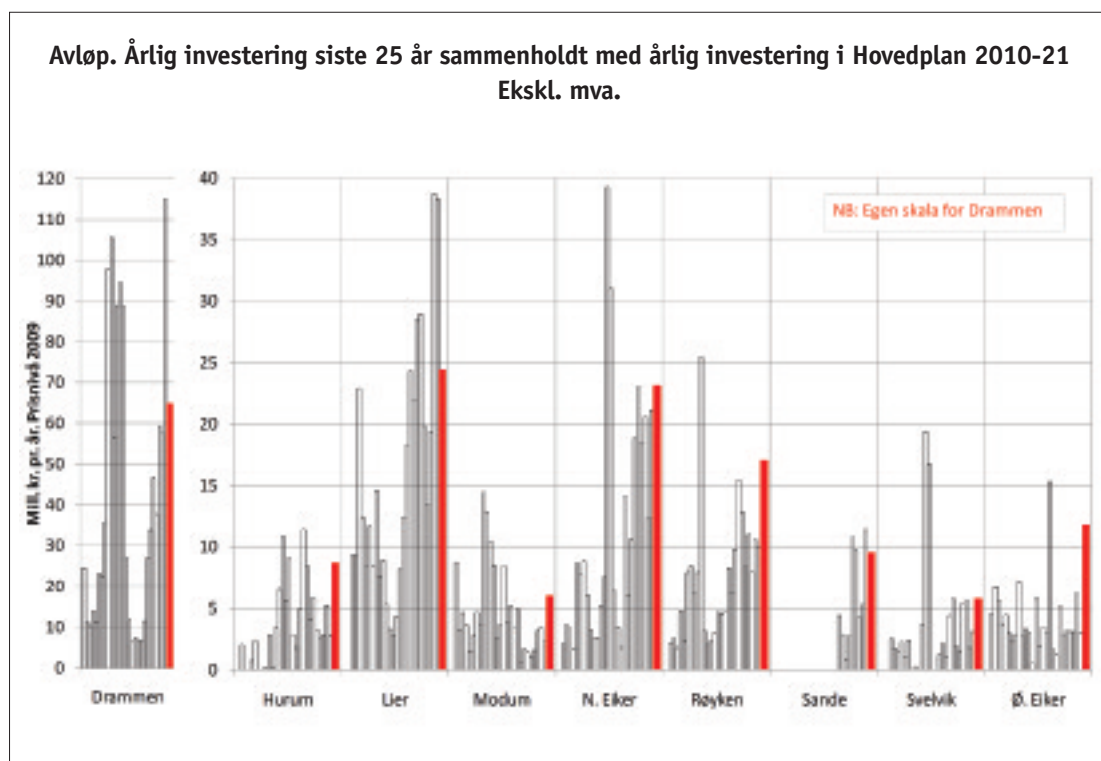
Vi ser av illustrasjonen under at det er Nedre Eiker som kan forvente den største økningen i kubikkmeterpris i planperioden, fra 15 kr til 20 kr. Figuren viser også at kubikkmeterprisen i Hurum, med de forutsetninger som er angitt øverst i figuren, plasserer seg tydelig over de øvrige kommunene, men selve prisutviklingen forventes flat. En av årsakene til prisutviklingen er forventet økt tilknytning av boliger som i dag har privat vannforsyning.

Sande og Øvre Eiker ligger også an til en tilnærmet flat utvikling i kubikkmeterprisen med denne prismodellen. De øvrige kommunene forventes også en relativt moderat vekst i kubikkmeterprisen.

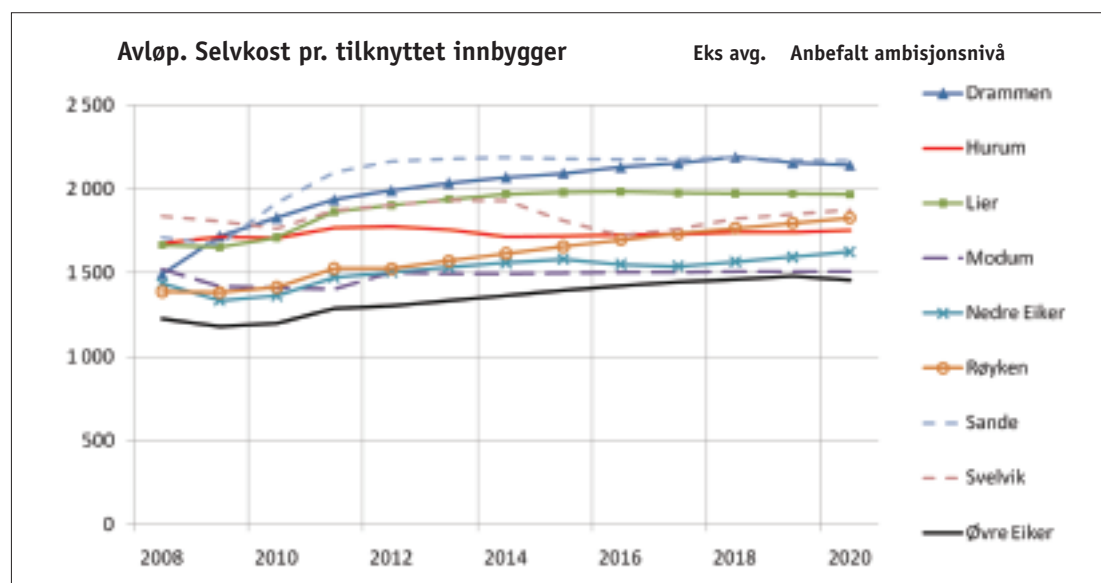

AVLØPSHÅNTERING

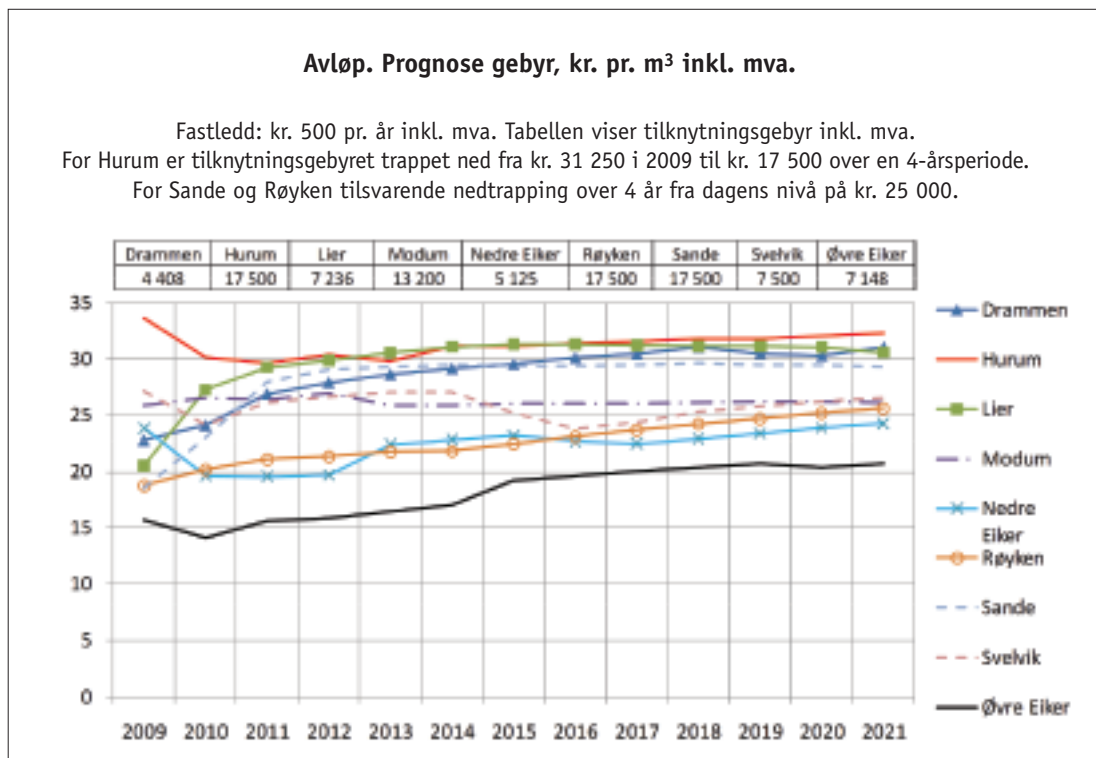
Figuren under viser det årlige investeringsbehovet i avløpsnettet (rød søyle), sammenlignet med de årlige investeringene de foregående 25 år. For alle kommunene innebærer allerede vedtatte investeringer sammenholdt med ambisjonen i hovedplanen en moderat til høy fornyelsestakt.

Figuren under viser forventet kostnadsutvikling pr tilknyttet innbygger i samarbeidskommunene, gitt anbefalt ambisjonsnivå i planen. Vi ser at i Sande vil hele kostnadsveksten komme i løpet av de nærmeste to årene, mens beregnet utvikling i de øvrige kommunene gir noe flattere kurver. Øvre og Nedre Eiker, Modum og Hurum ligger an til en svært moderat kostnadsutvikling. Variasjonene kommunene i mellom kan forklares med allerede vedtatte lokale planer og investeringer.

Under vises forventet utvikling i kubikkmeterpris for avløpssiden, gitt forutsetningen øverst i figuren. Vi ser at bildet her er vesentlig mer spredt enn for vannforsyning. Øvre og Nedre Eiker og Røyken har tydelig lavere kubikkmeterpris enn de øvrige kommunene, som forventes å ville nå et prisnivå på 30-35 kr pr kubikkmeter i løpet av planperioden.

Det er utarbeidet detaljerte, kommunevis notater, som redegjør for hvilke tiltak i infrastrukturen som er lagt til grunn for den økonomiske utviklingen vist i dette avsnittet. Notatene tar utgangspunkt i planens ambisjonsnivå, og de lokale konsekvensene i den enkelte kommunene, og følger som vedlegg til plandokumentet.

Realisering av hovedplanens ambisjoner og strategier

Foreliggende hovedplan representerer på flere områder et taktskifte for kommunene og for fagmiljøene, med hensyn til økt fokus på helhetlig og bærekraftig vannressursforvaltning, samt samfunnsikkerhet og klimaendringer. Behovet for et slik taktskifte er relativt likt i alle samarbeidskommunene, men med ulik vekt på ulike typer utfordringer, avhengig av lokale forhold. Dette avsnittet belyser hvilke utfordringer kommunene samlet sett står overfor, i forhold til å sikre kommunene tilstrekkelig kompetanse og gjennomføringskraft.

FAGMILJØENE

En kartlegging av dagens fagmiljø i samarbeidskommunen viser at vann og avløpstjenesten i samarbeidskommunene representerer et stort fagmiljø på nær 200 personer. Kartleggingen viser også at omlag halvparten av disse vil gå av for alderspensjon i løpet av planperioden, fram mot 2021. Fagmiljøet representerer i dag spisskompetanse innen flere områder:

- Driftsoperatører for vannverk
- Driftsoperatører for rensesanlegg
- Fagarbeidere med ADK-sertifikat (arbeider på ledningsanlegg)
- Ingeniører/bachelorkandidater innen vann – og avløpsteknikk, og annen relevant fagkrets
- Sivilingeniører/mastergradskandidater innen vann – og avløpsteknikk, og annen relevant fagkrets

NASJONALE UTVIKLINGSTREKK

En nasjonal undersøkelse gjennomført i regi av Universitetet for Miljø og Biovitenskap (UMB) i samarbeide med NORVAR i 2006 (Lindholm og Moen) viser at det vil by på betydelige utfordringer å erstatte dagens vann- og avløpsfaglige kompetanse i Norge i årene framover:

- I perioden 1999-2006 ble det uteksaminert til sammen 138 mastergradsstudenter innen vann- og avløpsteknikk fra norske universiteter. Dette gir et årlig gjennomsnitt på 17 nye sivilingeniører.
- Det må utdannes ca 25 mastergradsstudenter pr år, for å oppbære dagens kompetansemiljø, i nasjonal målestokk.
- Den tidligere vann- og avløpsfaglige ingeniørutdanningen ved høyskolene er nedlagt, på grunn av få søkere. Det utdannes derfor svært få ingeniører fra norske høyskoler, med relevant bakgrunn.
- Av disse regner man at ca 15 personer utdannes årlig, med en fagkrets som er vann- og avløps-teknisk relevant.
- Det må utdannes ca 30 bachelorstudenter hvert år, med relevant fagkrets, for å oppbære dagens kompetansemiljø.
- Tilsvarende oversikt for personer med ADK-sertifikat (arbeider på ledningsanlegg) viser at dersom tilgangen på 300 nye personer med dette sertifikatet opprettholdes på dagens nivå, vil tilgangen på kompetanse øke noe, fra omlag 8.700 personer i dag, til omlag 9.000 personer i 2020.
- For personer med driftsoperatørkompetanse ved renseanleggene er situasjonen vesentlig mer utfordrende. Av ca 800 i dag, forventes en nedgang til omlag 450 personer i 2020.

Konkurransen om fagfolkene vil derfor være stor, både mellom offentlig og privat sektor, og mellom kommunene. Den kommunen og de regionene som kan tilby de mest spennende arbeidsplassene, de beste vilkårene og det mest attraktive bolig- og fritidstilbudet, vil ha størst mulighet til opprettholde nødvendig kompetanse i egne rekker.

GODT VANN DRAMMENSREGIONEN

I 2004 sluttet by- og kommunestyrene i kommunene Drammen, Lier, Nedre Eiker og Røyken seg til ambisjonsnivå og virkemiddelbruk i Felles hovedplan for vannforsyning 2005-2015.

Det interkommunale samarbeidet er videreført i form av et samarbeidsprosjekt, som har til hensikt å realisere målene i hovedplanen. Prosjektsamarbeidet har fått navnet Godt Vann Drammensregionen (GVD), der også Hurum, Modum, Sande, Svelvik og Øvre Eiker kommuner har sluttet seg til i 2006/07, med utgangspunkt i egne hovedplaner, mål og strategier.

GVD arbeider primært med å styrke kommunenes gjennomføringskraft, og søker å løse oppgaver som vanskelig lar seg løse godt nok i den enkelte kommune. Prosjektsamarbeidet har utløst et betydelig faglig engasjement, som igjen har resultert i en omfattende prosjekt-portefølje med utgangspunkt i felles lokale utfordringer.

Dagens samarbeidsmodell er prosjektorientert, men basert på stor grad av frivillighet og på spleising av kostnader. I tillegg til 14 arbeidsgrupper er 6 heltids- og 3 deltidsstillinger med på å drive samarbeidsprosjektene fremover.

GVD har på flere områder avdekket at det er gevinster å hente på større grad av samarbeide. Det oppnås allerede stordriftsfordeler både innen utviklings- og utredningsoppgaver, anskaffelser og driftsoppgaver.

Slitasjen på enkeltpersoner i fagmiljøene er likevel stor, og både for store, mellomstore og små kommuner i samarbeidet oppleves det som krevende både å skulle bidra i felles regionale prosjekter, samtidig som de kommunevise og daglige oppgavene skal ivaretas på en tilfredsstillende måte. Dette påvirker selvsagt fremdriften og resultatoppnåelsen.

Prosjektsamarbeid er derfor bare i begrenset grad en løsning for fremtidens mange lokale utfordringer, også uavhengig av innholdet i foreliggende hovedplan. Det er derfor, både på kort og lengre sikt, åpenbart nødvendig å drøfte behovet for å videreutvikle det interkommunale samarbeidet innen vannforsyning og avløp. Dette vil gi nødvendig strategisk handelkraft, effektivitet og gjennomførings- evne, på tvers av kommunegrensene.

UTVIKLE OG REKRUTTERE

Godt Vann Drammensregionen har utviklet et sett med differensierte tiltak for å inspirere flere unge til å vurdere en fagutdanning, eller en høyskole/universitetsutdanning innen fagfeltet.

Det mest spennende og løfterike er samarbeidet med Høyskolen Buskerud, som fra og med høsten 2009 har tilbud om 4-årig bachelorutdanning innen vann og avløp, for personer med relevant fagbrev. Studiene kan kombineres med deltidspraksis i privat eller offentlig virksomhet. Fra høsten 2010 utvides studietilbudet til også å omfatte elever direkte fra studiespesialisering ved de videregående skolene.

Det er også inngått partnerskapsavtale med Drammen videregående skole og Børresen og Galterud ungdomsskoler. Avtalene omfatter informasjon og undervisning i klasserom og ute i felt og på anlegg. Det er aktuelt å videreutvikle samarbeidet til å omfatte flere skoler i flere av samarbeids- kommunene, der også informasjon om relevante studieretninger ved videregående skoler og høg- skoler/universitet inngår.

Oppsøkende møtevirksomhet vurderes også overfor 3.og 5.års studenter ved Norges Tekniske og Naturvitenskaplige Universitet og Universitetet for Miljø og Biovitenskap for orientere om utfordringer og oppgaver innen vann- og avløpssamarbeidet i Drammensregionen.

HOVEDUTFORDRING – KOMPETANSE OG GJENNOMFØRINGSKRAFT

En ser derfor hovedutfordringer langs to akser:

- Behovet for å oppebære og videreutvikle et kunnskapsrikt, attraktivt og spenstig fagmiljø
- Behovet for mer robuste, effektive og langsiktige samarbeidsløsninger kommunene i mellom

AMBISJONER

Kommunene i Drammensregionen skal kjennetegnes ved høy fagkunnskap, spenstige, helhetlige og bærekraftige løsninger for regionens vannressursforvaltning. Dette skal komme til uttrykk gjennom:

- Balansert fokus mellom utbygging og utbedring av de store kommunale hovedvannverkene og rensaneanleggene, og de store utfordringer i tilknytning til det kommunale ledningsnett, og spredte vannforsynings- og avløpsløsninger
- Balansert fokus på utvidelser og nyanlegg på den ene siden, og reparasjoner, vedlikehold og fornyelser på den andre
- Økt fokus på helhet og systemløsninger der ingeniører, arealplanleggere og landskapsarkitekter samarbeider fra arealplaner til ferdige anlegg
- Økt fokus på høyteknologiske løsninger, prosessovervåking og effektiv styring av ressurser
- Økt fokus på kompetanseutvikling og rekruttering

STRATEGIER

- Godt Vann Drammensregionen videreføres og videreutvikles, for å øke kommunenes evne til å realisere ambisjonene i foreliggende plan
- For å sikre økt gjennomføringskraft og effektivitet i utarbeidelse og gjennomføring av kommunenes lokale sanerings/investeringsplaner, vurderes hensiktsmessigheten av å samle kommunenes byggherrefunksjon for vann og avløp i en felles prosjektorganisasjon.
- For å sikre gjennomføringskraft og effektivitet i forhold til tilsyn med private, vann og avløpsanlegg etableres et felles tilsynskontor for denne myndighetsoppgaven.
- Samarbeidet om rekruttering av nødvendig fagkompetanse i kommunene videreføres og videreutvikles i tråd med utfordringsbildet, tiltak og partnerskap beskrevet i planen.

Politisk behandling - oppsummering

Drammen kommune

UTSKRIFT AV MØTEBOK/Bystyret

Saksnr: 82/09 Saksbeh. Kari Solberg Økland

Arkivsaksnr. 08/15092-4 Org.enhet Plan og økonomi - Møtedato 15.12.2009 Utvalg Bystyret

FELLES HOVEDPLAN FOR VANNFORSYNING OG AVLØP I DRAMMENSREGIONEN 2010-2021

Vedtak:

1. Bystyret slutter seg til ambisjoner og strategier i Felles hovedplan for vann-forsyning og avløp i Drammensregionen slik disse er beskrevet i plandokumentet, vedlegg 2 til saksutredningen.
2. Prioriteringer og fremdrift i forhold til tiltak i infrastrukturen besluttes i forbindelse med den rullering av økonomiplan 2011-2014, jfr. vedlegg 3 om behov for tiltak i infrastrukturen, med tilhørende prognoser for kostnadsutviklingen.
3. Planens innhold søkes realisert i nært samarbeide med kommunene som har deltatt i plan-samarbeidet, der dette kan styrke kommunens gjennomføringskraft og sikre en mer effektiv ressursbruk.

Behandling:

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Hurum kommune

PS 16/10 FELLES HOVEDPLAN FOR VANNFORSYNING OG AVLØP I DRAMMENSREGIONEN 2010 - 2021

Saksprotokoll i Kommunestyret - 20.04.2010

Behandling:

Plan- og utviklingsutvalgets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

- Kommunestyret slutter seg til ambisjoner og strategier i Felles hovedplan for vannforsyning og avløp i Drammensregionen slik disse er beskrevet i plandokumentet, vedlegg 1 til saksutredningen.
- Prioriteringer og fremdrift i forhold til tiltak i infrastrukturen besluttes i forbindelse med den årlige rullering av økonomiplanen/langtidsbudsjettet, jfr. vedlegg 2 om behov for tiltak i infrastrukturen, med tilhørende prognoser for kostnadsutviklingen.
- Planens innhold søkes realisert i nært samarbeide med kommunene som har deltatt i plansamarbeidet, der dette kan styrke kommunens gjennomføringskraft og sikre en mer effektiv ressursbruk.

PS 17/10 Avtalevilkår for vann- og avløpstjenester i Hurum kommune

Saksprotokoll i Kommunestyret - 20.04.2010

Behandling:

Plan- og utviklingsutvalgets innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Avtalevilkår for tilknytning til Hurum kommunes vannforsynings- og avløpsanlegg, og for levering av vannforsynings- og avløpstjenester vedtas i samsvar med ordlyden i vedlegg 1.

Lier kommune

72/2009 FELLES HOVEDPLAN FOR VANNFORSYNING OG AVLØP I DRAMMENSREGIONEN 2010 - 2021

Kommunestyrets vedtak:

1. Lier Kommune slutter seg til ambisjoner og strategier i Felles hovedplan for vannforsyning og avløp i Drammensregionen slik disse er beskrevet i plandokumentet, vedlegg 2 til saksutredningen.
2. Prioriteringer og fremdrift i forhold til tiltak i infrastrukturen besluttes i forbindelse med den årlige rullering av Økonomiplanen/langtidsbudsjettet, jfr. vedlegg 3 om behov for tiltak i infrastrukturen, med tilhørende prognoser for kostnadsutviklingen.
3. Planens innhold søkes realisert i nært samarbeide med kommunene som har deltatt i plansamarbeidet, der dette kan styrke kommunens gjennomføringskraft og sikre en mer effektiv ressursbruk.
4. Kommunen skal sørge for at innbyggerne blir informert om årsaken til gebyrøkningen.

Kommunestyrets behandling:

Miljøutvalgets innstilling ble vedtatt enstemmig med følgende endringsforslag fremmet av Ole Marius Evensen (H):

Pkt. 4 endres til:

"Kommunen skal sørge for at innbyggerne blir informert om årsaken til gebyrøkningen."

Modum kommune

Saksprotokoll

Utvalg: KOMMUNESTYRET

Møtedato: 01.02.2010

Sak: 2/10

Resultat: Innstilling vedtatt

Arkivsak: 09/2196

Tittel: FELLES HOVEDPLAN FOR VANNFORSYNING OG AVLØP I DRAMMENSREGIONEN 2010-2021

BEHANDLING:

Rådmannens forslag ble enstemmig vedtatt.

VEDTAK:

1. Kommunestyret slutter seg til ambisjoner og strategier i Felles hovedplan for vannforsyning og avløp i Drammensregionen slik disse er beskrevet i plandokumentet, vedlegg 1 til saksutredningen.
2. Prioriteringer og fremdrift i forhold til tiltak i infrastrukturen besluttes i forbindelse med den årlige rullering av økonomiplanen/langtidsbudsjettet, jfr. vedlegg 2 om behov for tiltak i infrastrukturen, med tilhørende prognoser for kostnadsutviklingen.
3. Planens innhold søkes realisert i nært samarbeide med kommunene som har deltatt i plansamarbeidet, der dette kan styrke kommunens gjennomføringskraft og sikre en mer effektiv ressursbruk.

Nedre Eiker kommune

Politisk behandling av hovedplanen

Behandling i Kommunestyret - 03.03.2010:
Det ble ikke reist forslag til saken.

Votering:

Innstillingen fra Utvalg for Sentraladministrasjonen og Tekniske Tjenester ble enstemmig vedtatt.

Vedtak fra Kommunestyret - 03.03.2010:

1. Kommunestyret slutter seg til ambisjoner og strategier i Felles hovedplan for vannforsyning og avløp i Drammensregionen 2010-2021, slik disse er beskrevet i plandokumentet, vedlegg 1 til saksutredningen.
2. Prioriteringer og fremdrift i forhold til tiltak i infrastrukturen besluttes i forbindelse med den årlige rullering av økonomiplanen/langtidsbudsjettet.
3. Planens innhold søkes realisert i nært samarbeid med kommunene som har deltatt i plansamarbeidet, der dette kan styrke kommunens gjennomføringskraft og sikre en mer effektiv ressursbruk.

Røyken kommune

Kommunestyret behandlet saken den 25.03.2010, møtesak nr. 15/10

Behandling:

Bygningsrådets innstilling enstemmig vedtatt.

Vedtak:

1. Kommunestyret slutter seg til ambisjoner og strategier i Felles hovedplan for vannforsyning og avløp i Drammensregionen slik disse er beskrevet i plandokumentet, vedlegg 2 til saksutredningen.
2. Prioriteringer og fremdrift i forhold til tiltak i infrastrukturen besluttes i forbindelse med den rullering av økonomiplan 2011-2014, jfr. vedlegg 3 om behov for tiltak i infrastrukturen, med tilhørende prognoser for kostnadsutviklingen.
Planens innhold søkes realisert i nært samarbeide med kommunene som har deltatt i plansamarbeidet, der dette kan styrke kommunens gjennomføringskraft og sikre en mer effektiv ressursbruk

Sande kommune

VEDTAK FRA MØTE I KOMMUNESTYRET 10.02.2010

KST-L/IO

Behandling:

FELLES HOVEDPLAN FOR VANNFORSYNING OG A VLØP I DRAMMENSREGIONEN 2010-2021

Formannskapetets innstilling ensteillmig vedtatt.

Vedtak:

1. Kommunestyret slutter seg til ambisjoner og strategier i Felles hovedplan for vannforsyning og avløp i Drammensregionen slik disse er beskrevet i plandokumentet (if.vedlegg 1).
2. Prioriteringer og fremdrift i forhold til tiltak i infrastrukturen besluttes i forbindelse med den årlige rullering av økonomiplanen/langtidsbudsjettet (if. vedlegg 2).
3. Planens innhold søkes realisert i nært samarbeid med kommunene som har deltatt i plansamarbeidet, der dette kan styrke kommunens gjennomføringskraft og sikre en mer effektiv ressursbruk.
4. Sande kommune opprettholder inntil videre dagens nivå på tilknytningsgebyr.
5. Sande kommune opprettholder inntil videre dagens niva på årsgebyrets fastledd for vann og avløp.
6. Sande kommune avventer innføring av obligatorisk vannmåler inntil videre.

Svelvik kommune

Saksprotokoll

Utvalg: Kommunestyret

Møtedato: 07.12.2009

Sak: 47/09

Arkivsak: 09/1224

Tittel: FELLES HOVEDPLAN FOR VANNFORSYNING OG AVLØP I DRAMMENSREGIONEN 2010 - 2021

Resultat: Innstilling vedtatt

Forslag/votering: Forslag fra Ove Jørgensen: Pkt. 4 strykes.

Forslag fra Ove Jørgensen falt med 12 (1H, 3FrP, 1Sp, 7A) mot 13 stemmer.

VEDTAK:

1. Kommunestyret slutter seg til ambisjoner og strategier i Felles hovedplan for vannforsyning og avløp i Drammensregionen slik disse er beskrevet i plandokumentet, vedlegg 2 til saksutredningen.
2. Prioriteringer og fremdrift i forhold til tiltak i infrastrukturen besluttes i forbindelse med den årlige rullering av økonomiplanen/langtidsbudsjettet, jfr. vedlegg 3 om behov for tiltak i infrastrukturen, med tilhørende prognoser for kostnadsutviklingen.
3. Planens innhold søkes realisert i nært samarbeide med kommunene som har deltatt i plansamarbeidet, der dette kan styrke kommunens gjennomføringskraft og sikre en mer effektiv ressursbruk.
4. Svelvik vedtar å slutte seg til felles målsetting om at alle boligeiendommer skal ha installert vannmåler innen 2015.

Øvre Eiker kommune

Behandling i Kommunestyret - 16.12.2009

Det fremkom ingen andre forslag under behandlingen.

Fagkomiteens innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak i Kommunestyret - 16.12.2009

1. Kommunestyret slutter seg til ambisjoner og strategier i Felles hovedplan for vannforsyning og avløp i Drammensregionen slik disse er beskrevet i plandokumentet, vedlegg 2 til saksutredningen.
2. Prioriteringer og fremdrift i forhold til tiltak i infrastrukturen besluttet i forbindelse med den årlige rullering av økonomiplanen/langtidsbudsjettet, jfr. vedlegg 3 om behov for tiltak i infrastrukturen, med tilhørende prognoser for kostnadsutviklingen.
3. Planens innhold søkes realisert i nært samarbeide med kommunene som har deltatt i plansamarbeidet, der dette kan styrke kommunens gjennomføringskraft og sikre en mer effektiv ressursbruk.

Begrunnelse

Øvre Eiker kommune ønsker å bidra til et felles samarbeide om godt og sikkert drikkevann, samt å utvikle Drammensregionen til Norges ledende vannmiljøregion.

Godt Vann
Drammensregionen

Samarbeidsprosjektet GODT VANN - DRAMMENSREGIONEN
Drammen, Lier, Hurum, Modum, Nedre Eiker, Røyken, Sande, Svelvik,
Øvre Eiker og Glitrevannverket

Drammen
www.drammen.kommune.no
03008

Hurum
www.hurum.kommune.no
32 79 71 00

Lier
www.lier.kommune.no
32 22 01 00

Modum
www.modum.kommune.no
32 78 93 00

Nedre Eiker
www.nedre-eiker.kommune.no
32 23 25 00

Røyken
www.royken.kommune.no
31 29 60 00

Sande
www.sande-ve.kommune.no
33 78 70 00

Svelvik
www.svelvik.kommune.no
33 78 01 00

Øvre Eiker
www.ovre-eiker.kommune.no
32 25 10 00

GVD-prosjektet
www.godtvann.no
32 25 42 00

